

Plan Działań

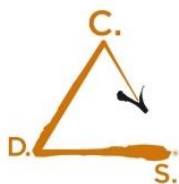
na rzecz dzieci i młodzieży
w Mieście Krakowie
na lata 2023-2024

Dokument opracowany na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków
przez Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska, M. Widuch

we współpracy

z Wydziałem Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa

Centrum Doradztwa
Strategicznego

Projekt finansowany ze środków Gminy Miejskiej Kraków

Dokument uwzględnia wymogi określone w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r.

o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Plan Działań	7
Charakterystyka priorytetów.....	7
Priorytet I – Każde dziecko ma prawo do wysokiej jakości edukacji i rozwoju.....	8
Priorytet II – Każde dziecko ma prawo do życia w przyjaznym i bezpiecznym środowisku.....	12
Priorytet III – Każde dziecko ma prawo do życia w zdrowiu.....	15
Priorytet IV – Każde dziecko ma prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym miasta	18
Priorytet V – Każde dziecko ma prawo do godnych warunków życia.....	23
Plan Działań w formie tabelarycznej	26
Tabela 1. Plan Działań dla Priorytetu I – Każde dziecko ma prawo do wysokiej jakości edukacji i rozwoju	28
Tabela 2. Plan Działań dla Priorytetu II – Każde dziecko ma prawo do życia w przyjaznym i bezpiecznym środowisku.....	36
Tabela 3. Plan Działań dla Priorytetu III – Każde dziecko ma prawo do życia w zdrowiu.....	42
Tabela 4. Plan Działań dla Priorytetu IV – Każde dziecko ma prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym miasta.....	47
Tabela 5. Plan Działań dla Priorytetu V – Każde dziecko ma prawo do godnych warunków życia	59
System wdrażania i monitorowania Planu Działań	67
Rekomendacje w zakresie wdrażania Planu Działań.....	67
Monitoring Planu Działań	68

Wprowadzenie

„Plan działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie na lata 2023-2024” (Plan Działań) został opracowany na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, zgodnie z wytycznymi Programu UNICEF pn.: „Miasto Przyjazne Dzieciom”. Za przygotowanie dokumentu odpowiadali eksperci Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska, M. Widuch. Projekt koordynowany jest przez Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny oraz Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa (UMK).

Plan Działań stanowi odpowiedź na kluczowe problemy i potrzeby zdefiniowane w ramach „Diagnozy sytuacji dzieci w mieście Krakowie” (dalej w dokumencie zwaną „Diagnozą”). Dokument jest spójny z rekomendacjami w zakresie działań priorytetowych określonych w Diagnozie, a także uwzględnia wnioski akcentowane podczas konsultacji Diagnozy. Do sformułowania szczegółowych zapisów Planu Działań wykorzystano miejskie dokumenty strategiczne, a przede wszystkim informacje przekazane przez jednostki:

- Wydział Komunikacji Społecznej UMK (KS),
- Wydział Edukacji UMK (EK),
- Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK (OC),
- Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia UMK (SZ),
- Wydział Kształtowania Środowiska UMK (WS),
- Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK (DK),
- Wydział ds. Jakości Powietrza UMK (JP),
- Krakowskie Centrum Świadczeń UMK (KCS),
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie (MOPS),
- Straż Miejską Miasta Krakowa (SM),
- Komendę Miejską Policji w Krakowie (KMP),
- Zarząd Infrastruktury Sportowej w Krakowie (ZIS),
- Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie (ZZM),
- Biuro ds. Dzielnic Miasta Krakowa (BD),

- Krakowskie Biuro Festiwalowe (KBF).

Dokument uwzględnia także wnioski i uwagi z konsultacji społecznych, które przeprowadzono w terminie 22.11.2022 r. - 1.12.2022 r. z podmiotami wskazanymi przez Urząd Miasta Krakowa: lokalnymi organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci i młodzieży, Młodzieżową Radą Krakowa, Komisją Dialogu Obywatelskiego ds. Młodzieży oraz instytucjami pomocowymi (np. MOPS w Krakowie). W ramach konsultacji zrealizowano spotkanie online, które odbyło się 28 listopada 2022 r. w godzinach 10.00 - 12.00 za pomocą platformy Zoom. Celem spotkania było przedstawienie struktury Planu Działań oraz dyskusja wokół głównych założeń dokumentu, m.in. w kontekście potrzeb i rekomendacji określonych w Diagnozie. W spotkaniu uczestniczyło 9 osób. W okresie trwania konsultacji uwagi do wstępnej wersji dokumentu zbierano również w formie elektronicznej, m.in. poprzez formularz online.

Grafika 1. Harmonogram prac nad Planem Działań

Przebieg konsultacji dokumentu:

Uczestnicy konsultacji wyrazili zadowolenie z głównych założeń projektu Planu Działań, wskazywali, że obejmuje on istotne zagadnienia dla poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w Krakowie, a także odpowiada na potrzeby zidentyfikowane na etapie Diagnozy, wykonanej na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków. Podczas spotkania konsultacyjnego uczestnicy reprezentujący interesy dzieci i młodzieży zwracali uwagę na następujące kwestie, na których zaakcentowaniu w Planie Działań szczególnie im zależało:

- Część starszych placów zabaw potrzebuje modernizacji – zdarza się, że sprzęty są zaniedbane, infrastruktura wymaga unowocześnienia (działania związane z poprawą jakości i dostępności placów zabaw ujęto w Priorytecie I oraz Priorytecie II).
- Ważne jest wspieranie miejsc dedykowanych młodzieży, czyli Pracowni Młodych. Należy podkreślać wielofunkcyjność tych miejsc – jako przestrzeni do wsparcia edukacji i rozwoju, zapewnianie możliwości odkrywania i realizowania pasji, nawiązywanie relacji, ale też jako przestrzeń partycypacji i wspierania aktywności obywatelskiej (miejsca, w których warto organizować konsultacje społeczne, debaty i inne formy, prowadzić konsultacje młodzieżowych i „dorosłych” spraw, np. za pośrednictwem moderatorów pracowni jako rzeczników). W kontekście takich szeroko zakrojonych funkcji i szerokich grup docelowych warto rozważyć specjalizacje pracowni - np. Pracownie artystyczne/ Pracownie obywatelskie/ dla młodzieży młodszej 13-17, gdzie wykorzystuje się inne metody, niż w miejscach dla młodych dorosłych. Ważne jest też o rozpoznanie potrzeb w danych dzielnicach i wypracowanie różnych modeli Pracowni Młodzieżowych w różnych miejscach (poruszone wątki zostały ujęte w Planie Działań w ramach Priorytetu I oraz Priorytetu IV).
- Istotne i potrzebne jest wsparcie edukacyjne dla rodzin cudzoziemskich , w tym by dzieci ukraińskie mogły „odnaleźć się” w nowych warunkach – poprzez m.in. zatrudnianie asystentów, organizację lekcji języka polskiego (działania te ujęto w Priorytecie I, Cel 3).
- W niektórych szkołach podstawowych problem stanowią warunki nauczania – ze względu na niewystarczającą bazę wprowadzana jest zmianowość, nauka do późnych godzin, co utrudnia organizację pozalekcyjnych form rozwojowych dla dzieci

(działania dotyczące realizacji inwestycji w zakresie zapewnienia odpowiednich standardów technicznych szkół ujęto w Priorytet I, Cel 3).

- Zdrowie psychiczne to temat o rosnącym znaczeniu z perspektywy dzieci i młodzieży, dlatego tak ważne są wielokierunkowe działania w tym zakresie – zarówno zapewnianie różnych form wsparcia, jak i prowadzenie działań informacyjnych obejmujących także normalizowanie korzystania z pomocy terapeutycznej („odczarowanie” postaci psychologa), w tym w najbliższym – szkolnym środowisku (poruszone wątki zostały ujęte w Planie Działań w ramach Priorytetu II).
- Bogata oferta czasu wolnego to mocna strona Krakowa, ważne jest zatem, aby troszczyć się o jej jakość i zróżnicowanie, ale także pamiętać o odpowiedniej promocji / docieraniu z informacją, co w efekcie przełoży się na większą dostępność istniejącej oferty (działania w zakresie oferty kulturalnej, w tym dotyczące upowszechniania informacji, zostały ujęte w Planie Działań w Priorytecie IV).

Plan Działań ma być narzędziem umożliwiającym w latach 2023-2024 zarówno wdrożenie działań mających na celu rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, jak i realizację zadań służących rozwojowi dzieci i młodzieży oraz czyniących miasto bardziej przyjaznym dla tej grupy mieszkańców.

Niniejszy dokument składa się z dwóch rozdziałów:

- Planu Działań – podzielonego na część opisową, w której zawarto charakterystykę priorytetów wraz z wykazem celów i działań oraz część tabelaryczną, w ramach której dla każdego priorytetu przedstawiono tabelę zawierającą szczegółowe informacje o planowanych działaniach (m.in. odbiorców, wskaźniki, budżet);
- Systemu wdrażania i monitorowania – w tej części rekomendacje w zakresie realizacji Planu Działań w duchu współpracy i partnerstwa oraz główne założenia dla prowadzenia monitoringu efektów założonych działań.

Plan Działań

Charakterystyka priorytetów

Priorytety, czyli nadrzędne założenia Planu Działań dla Miasta Krakowa, wyznaczono na podstawie wniosków płynących z Diagnozy (w tym przeprowadzonego badania opinii wśród najmłodszych) oraz w powiązaniu ze „Strategią Rozwoju Krakowa 2030”.

Do sformułowania priorytetów wykorzystano brzmienia zaproponowane przez UNICEF w przewodniku realizacji programu „Miasto Przyjazne Dzieciom”.

Plan Działań w latach 2023-2024 będzie zatem realizowanym w oparciu o 5 priorytetów (równych sobie pod względem ważności):

- Priorytet I – Każde dziecko ma prawo do wysokiej jakości edukacji i rozwoju,
- Priorytet II – Każde dziecko ma prawo do życia w przyjaznym i bezpiecznym środowisku,
- Priorytet III – Każde dziecko ma prawo do życia w zdrowiu,
- Priorytet IV – Każde dziecko ma prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym miasta,
- Priorytet V – Każde dziecko ma prawo do godnych warunków życia.

Tak sformułowane priorytety w sposób przekrojowy obejmują obszary funkcjonowania dzieci i młodzieży w Krakowie, stanowiąc jednocześnie odpowiedź na rekomendacje zawarte w Diagnozie. W ramach każdego priorytetu wyznaczono cele operacyjne i działania (elementy składowe pozwalające na realizację priorytetu) adekwatne do lokalnej specyfiki oraz do potrzeb różnych grup odbiorców, w tym potrzeb dzieci narażonych na wykluczenie społeczne.

Na kolejnych stronach scharakteryzowano zakresy tematyczne poszczególnych priorytetów.

Priorytet I – Każde dziecko ma prawo do wysokiej jakości edukacji i rozwoju

Głównym założeniem Priorytetu I jest zapewnienie w Mieście Krakowie **warunków dla rozwoju edukacyjnego dzieci i młodzieży na najwyższym poziomie, uwzględniających zróżnicowane potrzeby i potencjały dzieci i młodzieży**. W ramach Priorytetu I obszar edukacji postrzegany jest jako całościowy proces nauczania (nabywania wiedzy i kompetencji), doświadczania, a także rozwoju kompetencji społecznych i postaw przedsiębiorczych. Tym samym wskazane cele kierunkowe odnoszą się do etapu opieki nad małym dzieckiem i wychowania przedszkolnego, edukacji szkolnej wrażliwej na wyrównywanie szans edukacyjnych aż po przygotowanie do wejścia na rynek pracy.

Miasto Kraków realizuje już szereg programów miejskich, inicjatyw czy projektów edukacyjnych służących uzyskaniu wysokiej jakości nauczania, unowocześnianiu bazy edukacyjnej, rozszerzaniu oferty zajęć pozalekcyjnych oraz wspieraniu uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych. Polityka ta z pewnością będzie kontynuowana. Niemniej jednak w Diagnozie uwidoczniły się obszary, które wymagają większego zaopiekowania i realizacji intensywniejszych dalszych działań.

W odniesieniu do oferty usług związanych z opieką nad małym dzieckiem (do lat 3) oraz edukacją przedszkolną w Diagnozie, jako główne czynniki wpływające na ograniczenie dostępności do tej oferty, wskazano na niewystarczające finansowe wsparcie administracji w zakresie rozwoju oferty oraz wysokie opłaty za opiekę nad dzieckiem w placówkach niepublicznych. Czynniki te stanowią nierzadko istotną barierę dla rodzin w korzystaniu z tych form opieki. Z Diagnozy wynika, że zapotrzebowanie na niedrogie dla rodziców/opiekunów prawnych miejsca opieki nad dziećmi do 3 lat przewyższa ich podaż. Podobnie sytuacja wygląda w odniesieniu do miejsc w przedszkolach, gdzie występuje nadwyżka chętnych nad liczbą dostępnych miejsc. Tym samym w ramach Priorytetu I przewidziano działania zapewniające rozwój dostępnej cenowo oferty opiekuńczej nad dziećmi do lat 3-6 poprzez kontynuację dotychczasowej polityki Miasta w zakresie zwiększania gminnego dofinansowania do placówek niepublicznych, a także tworzenie nowych placówek. Poza staraniami zapewniającymi najwyższą możliwą dostępność do różnych form opieki nad małym dzieckiem, w Planie Działań przewidziano także przedsięwzięcia służące utrzymaniu

wysokich standardów infrastruktury żłobkowej i przedszkolnej rozumianej nie tylko jako baza lokalowa, ale też zaplecze dydaktyczne oraz przyprzedszkolne przestrzenie zielone i place zabaw.

Rekomendowane w Diagnozie kierunki działań wskazywały także na potrzebę realizacji programów i usług wsparcia rodziców w zakresie rozwijania i budowania kompetencji rodzicielskich. Stąd przedsięwzięcia wskazane w ramach Priorytetu I zakładają także kontynuację działającej w Mieście Krakowie oferty Klubów dla Rodziców dzieci do lat 3.

Założona w Planie Działań poprawa warunków edukacji na każdym jej poziomie dostrzega konieczności jej dostosowania do dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami. Dlatego też w Priorytecie I ujęto zadania związane z realizacją inwestycji służących zapewnieniu dostępności obiektów szkolnych do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. W ramach działań dostrzeżono także potrzebę zapewnienia odpowiedniego środowiska i przestrzeni do rozwoju edukacyjnego uczniów o szczególnych potrzebach nie tylko wynikających z występowania ograniczeń poznawczych czy fizycznych, ale także w odniesieniu do uczniów o wybitnych uzdolnieniach i tych wymagających działań wyrównujących. W ramach tego aspektu do Planu Działań wpisano kontynuację działań w zakresie rozwoju oferty wsparcia ucznia zdolnego (w tym: projekt „Mecenas Dziecięcych Talentów” oraz Krakowski Program Wspierania Uzdolnionych Uczniów) oraz przedsięwzięcia skupione na ograniczaniu nierówności edukacyjnych obejmujące rozwój oferty placówek wsparcia w zakresie zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych (m.in. działalność świetlic, wsparcie edukacyjne uczniów z doświadczeniem migracyjnym). Kontynuowane będzie również działanie dotyczące prowadzenia „Pracowni Młodych”, czyli otwartych moderowanych przestrzeni dla młodzieży w wieku 13 -26 lat, pełniących funkcje zarówno w zakresie zapewniania możliwości odkrywania i realizowania pasji oraz nawiązywanie relacji, ale także wsparcia aktywności obywatelskiej. W dalszej perspektywie czasowej rozważana jest koncepcja specjalizacji pracowni w oparciu o rozpoznanie potrzeb w danych dzielnicach i wypracowanie różnych modeli Pracowni Młodzieżowych w różnych miejscach miasta.

Ważnym elementem dopełniającym całościowe podejście do rozwoju edukacyjnego dzieci i młodzieży w Krakowie jest uwzględnienie działań wspierających młodzież w świadomym podejmowaniu decyzji w zakresie kształtowania ścieżki rozwoju zawodowego. W tym obszarze w Planie Działań założono kontynuację kampanii promującej postawy przedsiębiorczości wśród młodzieży (do końca 2023 roku w ramach programu miejskiego „Młody Kraków 2.0”) oraz rozszerzenie oferty doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Wykaz celów operacyjnych i działań określonych na lata 2023-2024 dla Priorytetu I.

Cel 1. Zapewnienie dostępnej i różnorodnej oferty opiekuńczej nad dziećmi do lat 3 dostosowanej do potrzeb dzieci i możliwości rodziców/opiekunów

Działania:

- Kontynuacja działań w zakresie prowadzenia sieci Klubów Rodziców z dziećmi do lat 3 prowadzonych przez instytucje miejskie oraz organizacje pozarządowe, w tym rozszerzenie oferty Klubu Rodzica z dzieckiem do lat 3 o specjalnych potrzebach rozwojowych;
- Zwiększenie dofinansowania do placówek prywatnych prowadzących opiekę żłobkową, kluby dziecięce i dziennych opiekunów na rzecz obniżenia opłat ponoszonych przez rodziców i opiekunów;
- Rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
- Udzielanie wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami w żłobkach samorządowych.

Cel 2. Zapewnienie jak najwyższej dostępności form opieki przedszkolnej oraz dbałość o utrzymanie wysokich standardów infrastruktury przedszkolnej

Działania:

- Dostęp do bezpłatnego wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-6 lat;
- Realizacja działań na rzecz podnoszenia jakości bazy budynków, przedszkolnych placów zabaw, przyjaznych przyprzedszkolnych przestrzeni zielonych;
- Doposażanie i rozwój zaplecza dydaktycznego przedszkoli w tym służącego do wczesnego wspomagania rozwoju pod kątem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami.

Cel 3. Krakowska edukacja - przestrzeń do wsparcia i rozwoju dzieci i młodzieży uczącej się - wyrównująca szanse i rozwijająca potencjały

Działania:

- Realizacja działań w zakresie wsparcia ucznia zdolnego, w tym kontynuacja projektu „Mecenas Dziecięcych Talentów” oraz Krakowskiego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów
- Rozwijanie zaplecza i oferty wsparcia w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych;
- Realizacja inwestycji w zakresie zapewnienia odpowiednich standardów technicznych w tym pełnej dostępności placówek edukacyjnych oraz unowocześnianie wyposażenia szkół;
- Stworzenie otwartych moderowanych przestrzeni dla młodzieży – „Pracownie Młodych” (do końca 2023 roku realizacja działania w ramach programu „Młody Kraków 2.0”);
- Tworzenie bezpiecznej przestrzeni dla dzieci z doświadczeniem migracji - Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi;
- Wsparcie edukacyjne dla rodzin cudzoziemskich (m.in. pomoc asystenta międzykulturowego, oddziały przygotowawcze, dodatkowe godziny języka polskiego);
- Rozwijanie projektów z zakresu edukacji równościowej (opracowanie materiałów dla nauczycieli i nauczycielek z zakresu edukacji równościowej, organizacja szkoleń i webinarów dla młodzieży z zakresu praw człowieka).

Cel 4. Zwiększenie usług doradztwa zawodowo-edukacyjnego dla uczniów w szkołach i placówkach edukacyjnych

Działania:

- Kontynuacja działalności poradni psychologiczno-pedagogicznych, w szczególności Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej pn. „Krakowski Ośrodek Kariery” oraz doradców zawodowych;

- Budowanie postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży oraz zachęcanie do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez pracę (do końca 2023 roku realizacja działania w ramach programu „Młody Kraków 2.0”);

Priorytet II – Każde dziecko ma prawo do życia w przyjaznym i bezpiecznym środowisku

Podstawowym założeniem Priorytetu II jest **zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom mieszkającym w Krakowie**. Wytyczone cele i działania obejmują zatem zarówno przestrzeń miejską, jak i wirtualną, a także przestrzeń osobistą w zakresie bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego. Tym samym w Planie Działań została uwzględniona część rekomendacji zawartych w Diagnozie dla Obszaru priorytetowego 1. Zdrowa i bezpieczna przestrzeń.

Przedsięwzięcia nakierowane na zapewnienie bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu (szkoła, rodzina) stanowią odpowiedź na problemy zidentyfikowane m.in. poprzez badanie opinii dzieci i młodzieży przeprowadzone na potrzeby Diagnozy. Badania wykazały, że 21% respondentów często doświadcza wykluczenia z grona kolegów/rówieśników, 15% przemocy werbalnej (obrażanie, wyśmiewanie), a głównym miejscem, w którym się to dzieje jest szkoła. Ponadto ok. 20% biorących w ankiecie dzieci spotyka się przemocą fizyczną (biciem), przy czym codziennie doświadcza jej ponad 2%, a kolejne 2% prawie co tydzień. Ta forma przemocy występuje najczęściej w szkole i w domu. Do Priorytetu II przypisano zatem działania pomocowo-interwencyjne, edukacyjne oraz profilaktyczne (obejmujące kwestie przemocy w środowisku domowym¹ i rówieśniczym, ale też profilaktyki uzależnień), w tym programy rozwijające umiejętności społeczne i emocjonalne. Ich istotnym uzupełnieniem są działania zaplanowane w ramach Priorytetu III dotyczące zachowania dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży, np. związane z poprawą dostępności wsparcia psychologicznego.

¹ W kontekście zapewnienia bezpieczeństwa dzieci w środowisku rodzinnym ważne uzupełnienie dla zadań wskazanych w Planie Działań stanowią przedsięwzięcia edukacyjne na temat przemocy skierowane rodziców (realizowane m.in. przez organizacje pozarządowe).

Priorytet II koncentruje się także na kwestii bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w przestrzeni miejskiej, działaniach ukierunkowanych na kształtowanie przyjaznego miasta. Stanowi to odpowiedź na potrzeby i wyzwania zasygnalizowane przez dzieci uczestniczące w badaniu opinii. Obniżone poczucie bezpieczeństwa stanowiło najczęściej wskazywaną przez ankietowanych przyczynę ich złego samopoczucia w Krakowie. Z kolei wśród postulowanych działań respondenci podkreślali potrzebę rozwoju przyjaznych przestrzeni do spędzania czasu wolnego (zwiększenie liczby przestrzeni / miejsc do aktywnego wypoczynku po zajęciach szkolnych, miejsc spotkań, parków i terenów zielonych). Dodatkowo uczestnicy konsultacji Diagnozy zwracali uwagę na istotność realizacji przedsięwzięć ukierunkowanych na zwiększanie dostępności przestrzeni i infrastruktury dla dzieci i rodzin ze szczególnymi potrzebami oraz upowszechnianie informacji na temat dostosowanych obiektów (eliminowanie barier korzystania). W związku z powyższym Plan Działań uwzględnia różnego typu przedsięwzięcia edukacyjne, włączające oraz porządkowo-monitorujące. Obejmuje też działania związane z podnoszeniem bezpieczeństwa dzieci i młodzieży podczas spędzania czasu wolnego czy przemieszczania się po mieście (m.in. zapewnienie bezpiecznej infrastruktury rekreacyjno-sportowej uwzględniającej potrzeby dzieci o różnym stopniu sprawności, podnoszenie świadomości młodych uczestników ruchu drogowego, realizację zadań przewidzianych w programie „Bezpieczny Kraków”)².

Kolejną sferą objętą działaniami w zakresie bezpieczeństwa jest cyberprzestrzeń, która stanowi nie tylko miejsce rozrywki, edukacji i komunikacji, ale także przestępczości i przemocy (Internet był drugim najczęściej wskazywanym miejscem, w którym uczestnicy badania ankietowego spotkali się z przemocą werbalną typu wyśmiewanie, obrażanie). Brak wiedzy i dobrych wzorców w zakresie korzystania z sieci oraz uzależnienia behawioralne – nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych (Internet, media społecznościowe itp.), to problemy dotyczące także młodych

² Potrzeby zgłaszane przez ankietowane dzieci związane z wdrażaniem rozwiązań techniczno-infrastrukturalnych typu dodatkowe oświetlenie, chodniki i ścieżki rowerowe, bezpieczne przejścia dla pieszych zostały uwzględnione w miejskich planach rozwojowych, przy czym ze względu na specyfikę nie wyszczególniono ich w Planie Działań. Tego typu inwestycje będą realizowane przez Miasto Kraków jako kierowane do ogółu mieszkańców/uczestników ruchu, w związku z tym niemożliwe jest wyodrębnienie i oszacowanie kosztu przedsięwzięć dedykowanych tylko dzieciom i młodzieży.

krakowian. W odpowiedzi na te wzywania w Planie Działań zamieszczono działania informujące o zagrożeniach, ale i edukacyjne – wspierające rozwój kompetencji cyfrowych pozwalających na świadome i bezpieczne korzystanie z Internetu (np. projekty profilaktyczne prowadzone we współpracy z różnymi jednostkami i służbami porządkowymi, zadania przewidziane w programie „Bezpieczny Kraków”).

Wykaz celów operacyjnych i działań określonych na lata 2023-2024 dla Priorytetu II.

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu (szkoła, rodzina)

Działania:

- Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska;
- Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży dotyczących przemocy rówieśniczej i dyskryminacji;
- Edukacja prawna dzieci i młodzieży;
- Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.

Cel 2. Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni miejskiej

Działania:

- Monitorowanie stanu placów zabaw oraz wdrażanie bezpiecznych rozwiązań, m.in. odpowiadających na potrzeby osób z niepełnosprawnościami;
- Prowadzenie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego dzieci i młodzieży, w tym realizacja zadań przewidzianych w programie „Bezpieczny Kraków” (w ramach celu szczegółowego III: Podniesienie kompetencji uczestników ruchu drogowego);
- Zwiększanie udziału dzieci i młodzieży w procesach planowania i urządzania przestrzeni z uwzględnieniem perspektywy równościowej;
- Przeciwdziałanie mowie nienawiści w przestrzeni publicznej - realizacja zadań przewidzianych w programie „Bezpieczny Kraków” (w ramach celu szczegółowego II: Zwiększenie kompetencji w zakresie komunikacji międzyludzkiej);

- Prowadzenie działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci w czasie wolnym.

Cel 3. Ponoszenie bezpieczeństwa w sieci

Działania:

- Rozwijanie kompetencji w zakresie bezpiecznego i świadomego korzystania z Internetu – realizacja zadań przewidzianych w programie „Bezpieczny Kraków” (w ramach celu szczegółowego IV: Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń w sieci).

Priorytet III – Każde dziecko ma prawo do życia w zdrowiu

Priorytet III koncentruje się na **dbałości o psychiczny i fizyczny dobrostan dzieci**.

Założone cele i działania dotyczą zatem tematyki życia w zdrowiu, w tym ze szczególnym akcentem na zdrowie psychiczne, a także poruszają kwestię zapewnienia odpowiedniej jakości środowiska. Elementy składowe Priorytetu III ujęte w Planie Działań są spójne z rekomendacjami Diagnozy sformułowanymi w ramach dwóch obszar priorytetowych: 1. Zdrowa i bezpieczna przestrzeń oraz 2. Świadomi krakowianie.

Kontynuacja i rozwijanie przedsięwzięć z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia stanowi odpowiedź na nasilające się w ostatnich latach w skali kraju problemy zdrowotne diagnozowane u dzieci (np. wady postawy³, wzrastający odsetek osób z nadwagą/otyłością⁴), ale także niepokojące obserwacje płynące z badania ankietowego odnośnie nawyków żywieniowych oraz aktywności fizycznej krakowskiej młodzieży. Przykładowo, 20% dzieci biorących udział w ankiecie codziennie je coś słodkiego (drożdżówka, ciastka, batony itp.), a jednocześnie zbliżony odsetek nie zjada śniadania przed pójściem do szkoły. Wraz z wiekiem spadał odsetek deklaracji dotyczących codziennego spożywania warzyw i owoców. W przypadku podejmowania aktywności fizycznej poza szkołą zauważalnie niższy odsetek deklaracji występował

³ Zob. <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/profilaktyka-wad-postawy.html>, dostęp: 8.12.2022

⁴ Zob. <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/otylosc-i-nadwaga-u-dzieci-coraz-wiekszy-problem-coraz-mniej-skuteczne-dzialania.html> oraz <https://ncez.pzh.gov.pl/abc-zywienia/nadwaga-i-otylosc-wsrod-dzieci-i-mlodziezy>, dostęp: 8.12.2022

u dziewcząt niż u chłopców. Dlatego też na Priorytet III składają się działania mające na celu kształtowanie postaw zdrowotnych u młodych mieszkańców Krakowa obejmujące zarówno realizację programów profilaktycznych, programów polityki zdrowotnej w zakresie przeciwdziałania otyłości, jak i projektów informacyjno-edukacyjnych na temat zdrowego odżywiania czy w zakresie promowania aktywności fizycznej.

Koncentracja na udzielaniu odpowiedniego wsparcia w celu zapewnienia dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży wynika z problemów i potrzeb występujących w skali ogólnokrajowej, ale także odczuwanych przez młodych krakowian (m.in. ogólnie pogarszający się stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, kumulacja w ostatnich latach silnych stresorów takich jak pandemia oraz wojna w sąsiednim kraju). Uczestnicy badania ankietowego swoje gorsze samopoczucie w Krakowie łączyli często z obniżonym nastrojem, depresją, lękami czy też z doświadczeniem przemocy i wykluczenia ze strony rówieśników. Respondenci w pytaniach otwartych podkreślali zapotrzebowanie na miejsca, w których dzieci mogłyby porozmawiać o swoich problemach i otrzymać specjalistyczne wsparcie. Badania wykazały, że 21% respondentów często doświadcza wykluczenia z grona rówieśników/kolegów, a 15% przemocy werbalnej. Problemy te w nieco większym stopniu dotyczą młodzież w wieku 13-15 lat. W związku z powyższym w Planie Działań znalazły się projekty z zakresu profilaktyki, promocji i ochrony zdrowia oraz edukacji zdrowotnej w obszarze zdrowia psychicznego m.in. zwiększające dostępność wsparcia psychologicznego (dla dzieci w różnym wieku, w tym dla dzieci-emigrantów) czy przedsięwzięcia mające podnieść wiedzę i świadomość rodziców / opiekunów. Ważnym dopełnieniem dla zadań dotyczących zdrowia psychicznego wskazanych w Planie Działania będzie wsparcie realizowane w szkołach, w tym m.in. informowanie uczniów oraz ich rodziców o zakresie wsparcia świadczonego przez szkolnych psychologów i pedagogów („odczarowanie” postaci psychologa, normalizacja korzystania z pomocy terapeutycznej), a także o możliwościach uzyskania bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i psychoedukacji na terenie miasta.

Kolejnym aspektem jest troska o jakość środowiska, tak aby dzieci mieszkające w Krakowie mogły dorastać w bezpiecznych warunkach, ale też by czuły odpowiedzialność za swoje otoczenie. Kwestie takie jak smog, zatłoczenie (nadmierny ruch) i zaniedbanie miasta były wskazywane przez dzieci biorące udział w badaniu

ankietowym jako przykładowe przyczyny złego samopoczucia w Krakowie. Z kolei wśród działań, które respondenci podjęliby na rzecz swoich rówieśników w Krakowie, proponowano wzmocnienie projektów nakierowanych na podnoszenie świadomości ekologicznej (np. zajęcia, warsztaty) oraz realizację przedsięwzięć organizacyjno-technicznych w celu ochrony środowiska, w szczególności powietrza. W ramach Priorytetu III ujęto zatem zarówno działania wspierająco-doradcze skierowane do ogółu mieszkańców (przekładające się na poprawę jakości powietrza), jak i informacyjno-edukacyjne dedykowane dzieciom i młodzieży w różnym wieku w celu kształtowania postaw proekologicznych.

Wykaz celów operacyjnych i działań określonych na lata 2023-2024 dla Priorytetu III.

Cel 1. Kształtowanie postaw zdrowotnych

Działania:

- Realizacja programów z zakresu profilaktyki, promocji i ochrony zdrowia oraz edukacji zdrowotnej;
- Wzmacnianie świadomości w zakresie zdrowego odżywiania – realizacja działań informacyjno-edukacyjnych;
- Promowanie aktywności fizycznej poprzez zwiększanie dostępności oferty i infrastruktury;
- Realizacja programu polityki zdrowotnej dotyczącego podnoszenia świadomości i kompetencji dzieci w zakresie udzielania pierwszej pomocy;
- Wsparcie projektów dla kobiet planujących ciążę i kobiet w ciąży oraz działań z zakresu budowania świadomości na temat praw kobiet z zakresu opieki okołoporodowej.

Cel 2. Wsparcie i profilaktyka w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży

Działania:

- Dostęp do wsparcia dla dzieci i młodzieży w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych;
- Prowadzenie punktu wsparcia dla młodzieży – realizacja projektu „Strefa Nastolatka”;

- Realizacja programów polityki zdrowotnej w zakresie zdrowia psychicznego, skierowanych do dzieci i młodzieży;
- Poszerzanie świadomości społecznej na temat czynników prawidłowego rozwoju dziecka, profilaktyki zaburzeń i zahamowań rozwojowych - wspieranie działalności placówki „Zielony Domek”.

Cel 3. Zapewnienie zdrowego i czystego środowiska do życia i rozwoju

Działania:

- Realizacja przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej wzmocniających poczucie odpowiedzialności za środowisko;
- Kontynuacja projektów oraz udzielania wsparcia na rzecz poprawy jakości powietrza.

Priorytet IV – Każde dziecko ma prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym miasta

Głównym założeniem Priorytetu IV jest **zwiększanie udziału dzieci i młodzieży w miejskiej ofercie spędzania czasu wolnego oraz w życiu społecznym miasta.**

Wytyczone cele i działania odnoszą się zatem zarówno do podnoszenia dostępności bogatej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, jak i do rozwijania świadomości obywatelskiej i postaw zaangażowanych u młodych krakowian. W ten sposób w Planie Działań uwzględniono część rekomendacji z Diagnozy sformułowanych w ramach obszarów priorytetowych: 1. Zdrowa i bezpieczna przestrzeń, 2. Świadomi krakowianie, 3. Zapewnienie optymalnych warunków dla rozwoju dzieci i młodzieży w stabilnym środowisku rodzinnym.

Zapewnienie dostępnej bazy i oferty sportowo-rekreacyjnej stanowi odpowiedź na nasilające się w ostatnich latach problemy zdrowotne diagnozowane u dzieci (np. wady postawy, wzrastający odsetek osób z nadwagą/otyłością), ale i na potrzeby młodych krakowian zgłaszane w badaniu ankietowym. W odpowiedzi na pytanie „jakich bezpłatnych ofert spędzania wolnego czasu brakuje Ci albo chciałbyś(abyś), aby było ich więcej w Krakowie” respondenci najczęściej wskazywali: miejsca spotkań ze znajomymi (niemal 60%), parki (ponad 47%) oraz zajęcia sportowe (ponad 39%). Ponadto 26% dzieci biorących udział w ankiecie zadeklarowało, że brak pieniędzy

ogranicza ich uczestnictwo w zajęciach sportowych i rekreacyjnych. Priorytet IV zakłada zatem szereg działań związanych z podnoszeniem dostępności obiektów i miejsc oraz wydarzeń/zajęć rekreacyjno-sportowych, by umożliwiać aktywność fizyczną dzieci w różnym wieku, o różnej sprawności i sytuacji ekonomicznej.

Także w przypadku oferty kulturalnej akcent został położony na utrzymanie jej jakości i podnoszenie dostępności. Oferta kulturalna miasta skierowana do dzieci i młodzieży stanowi mocną stronę Krakowa – jest bogata i zróżnicowana. Z badań przeprowadzonych wśród dzieci i młodzieży w Krakowie wynika, że u części młodych mieszkańców Krakowa występują bariery finansowe i transportowe uniemożliwiające korzystanie z oferty płatnej (ponad 26% respondentów z powodu braku pieniędzy nie uczestniczy w dodatkowych zajęciach rekreacyjnych, naukowych). Przy czym ponad 1/4 ankietowanych wskazywała, że bezpłatną ofertę spędzania czasu wolnego należałoby poszerzać o propozycje artystyczne, takie jak: taniec, teatr, zajęcia muzyczne, malowanie, majsterkowanie, wyrabianie gliny. Z Diagnozy wynika także, iż oferta zajęć rozwojowych i edukacyjnych jest bardzo dobrze rozwinięta w odniesieniu do grup najmłodszych dzieci oraz starszych, natomiast zidentyfikowano potrzeby dotyczące rozwoju propozycji dla dzieci w wieku 10-13 lat⁵. Podczas konsultacji Diagnozy podkreślano także ważność zapewnienia dostępności oferty kulturalno-edukacyjnej dla dzieci ze szczególnymi potrzebami. W odpowiedzi na te kwestie dla Priorytetu IV określono m.in. działania wspierające realizację oferty zajęciowo-wydarzeniowej dostępnej bez opłat lub z możliwością skorzystania ze zniżek, rozwój propozycji skierowanych do różnych grupy wiekowych, w tym oferty rodzinnej, integrującej dzieci i młodzież niezależnie od stopnia sprawności, kraju pochodzenia czy sytuacji ekonomicznej.

Kolejną składową Priorytetu IV ściśle powiązaną z wnioskami z Diagnozy jest budowanie poczucia sprawczości dzieci i młodzieży poprzez stwarzanie możliwości do

⁵ Potrzeby zidentyfikowane w Diagnozie dla grupy 10-13 lat dotyczyły rozwoju oferty zajęciowej, ale też kwestii tworzenia przestrzeni do swobodnego spotykania się i integracji. W Planie Działań realizacja tych potrzeb będzie koncentrować się na poszerzaniu oferty istniejących placówek miejskich, natomiast ze względów organizacyjno-prawnych na najbliższe 2 lata nie założono działań służących budowaniu odrębnego miejsca spotkań dedykowanego tylko tej grupie wiekowej.

wyrażania własnych poglądów i współdecydowania o swoim otoczeniu (szkole, mieście). Dzieci uczestniczące w badaniu ankietowym prawo do wyrażania własnych poglądów (Artykuł 12 Konwencji o prawach dziecka) najczęściej i najpełniej realizują w domu (83% odpowiedzi zawsze lub często), a wyraźnie rzadziej w szkole (35% odpowiedzi zawsze lub często) i w Krakowie (24% odpowiedzi zawsze lub często). Ponadto uczestnicy ankiety wskazywali na potrzebę istnienia w Krakowie instytucji przeznaczonych dla dzieci i młodzieży typu Biuro dla dzieci i młodzieży oraz Rada/Parlament dzieci i młodzieży. Dlatego też w Priorytecie IV ujęto działania ukierunkowane na tworzenie możliwości do wyrażania własnych poglądów i współdecydowania o swoim otoczeniu (m.in. w oparciu o „Pracownie Młodych” jako przestrzeń dla wydarzeń partycypacyjnych), w tym: wspieranie i promowanie przedsięwzięć szkolnych typu Szkolny Budżet Obywatelski, rozwój dziecięcej i młodzieżowej partycypacji w skali miasta – prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na temat Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, realizacja programów grantowych, wspieranie działalności miejsc aktywności i instytucji przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, np. Młodzieżowej Rady Krakowa.

Wykaz celów operacyjnych i działań określonych na lata 2023-2024 dla Priorytetu IV.

Cel 1. Zapewnienie dostępnej bazy i oferty sportowo-rekreacyjnej

Działania:

- Realizacja zajęć w ramach Miejskich Programów Sportowych – zapewnienie dostępu do oferty rekreacyjnej i sportowej bez względu na status ekonomiczny rodziny i stopień sprawności;
- Organizacja czasu wakacyjno-feryjnego dla dzieci i młodzieży z terenu Krakowa ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Zachęcanie do aktywności fizycznej i promowanie miejskiej oferty sportowej - kampania promocyjno-rekreacyjna „Kraków w formie”;
- Realizacja zajęć i wydarzeń rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży oraz w formule rodzinnej – możliwość uczestnictwa bez względu na status ekonomiczny rodziny i stopień sprawności;
- Podnoszenie dostępności oferty sportowej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami;

- Zwiększenie liczby atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży terenów zielonych i miejsc wypoczynku tworzonych z uwzględnieniem potrzeb zarówno dziewczynek, jak i chłopców;
- Budowa i modernizacja szkolnych obiektów sportowych;
- Zapewnienie szerokiej oferty dla Beneficjentów Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+, zapewniającej zniżki lub bezpłatny udział w zajęciach rekreacyjnych i sportowych.

Cel 2. Utrzymanie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty kulturalnej miasta dostępnej dla dzieci i młodzieży

Działania:

- Wsparcie działalności miejskich Młodzieżowych Domów Kultury – umożliwienie uczestnictwa w ofercie kulturalnej dzieciom i młodzieży z grup zagrożonych wykluczeniem;
- Zapewnienie wysokiej jakości oferty kulturalnej miejskich instytucji kultury adresowanej do dzieci i młodzieży, adekwatnej do ich potrzeb i możliwości (m.in. w ramach realizacji Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do 2030 r.);
- Realizacja przedsięwzięć umożliwiających korzystanie z oferty kulturalnej dzieciom i młodzieży z grup zagrożonych wykluczeniem;
- Poszerzenie dostępu do kultury dla młodzieży oraz tworzenie warunków do tworzenia kultury przez młodzież (do końca 2023 roku realizacja działania w ramach programu „Młody Kraków 2.0”);
- Dostosowanie miejskich obiektów kultury do potrzeb odbiorców, w tym dzieci i młodzieży – remonty, modernizacje;
- Włączenie dzieci w propozycje kulturalne miasta, w tym tworzenie oferty odpowiadającej na ich potrzeby i oczekiwania;
- Promocja oraz zwiększenie liczby miejsc oferujących udogodnienia dla rodzin z dziećmi w różnym wieku;
- Podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży w zakresie odbioru kultury poprzez stymulowanie rozwoju i podnoszenie kwalifikacji edukatorów i animatorów kultury;

- Zapewnienie szerokiej oferty dla Beneficjentów Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+, zapewniającej zniżki lub bezpłatny udział w wydarzeniach kulturalnych miasta;
- Upowszechnianie informacji o ofercie kulturalnej dla dzieci - realizacja projektu Kids in Kraków;
- Integracja rodzin mieszkających w Krakowie – konkursy i wydarzenia.

Cel 3. Rozwój świadomości obywatelskiej i umożliwienie partycypacji w życiu społecznym miasta

Działania:

- Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dostosowanych do odpowiednich grup wiekowych dotyczących partycypacji społecznej i promujących ideę społeczeństwa obywatelskiego (m.in. zachęcających do udziału w Budżecie Obywatelskim);
- Organizacja i promocja Szkolnego Budżetu Obywatelskiego (SzBO) oraz wsparcie dla budżetów obywatelskich szkół podstawowych;
- Zapewnienie udziału poszczególnym grupom wiekowym w prowadzonych konsultacjach społecznych - przygotowywanie oraz udostępnienie mechanizmów i narzędzi partycypacji w mieście;
- Wspieranie oddolnych inicjatyw partycypacyjnych prowadzonych przez dzieci i młodzież: realizacja programów grantowych, wspieranie Miejsc Aktywności Mieszkańców;
- Podejmowanie zintegrowanych działań informacyjnych - kontynuacja Programu dla nowonarodzonych krakowian „Krakowska Wyprawka”
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji działań przyczyniających się do zwiększenia aktywności rodzin posiadających dziecko z niepełnosprawnością lub dorosłe dziecko z niepełnosprawnością w życiu społecznym Miasta;
- Wspieranie działalności Młodzieżowej Rady Krakowa.

Priorytet V – Każde dziecko ma prawo do godnych warunków życia

Przyjęta w ramach Priorytetu V polityka Miasta Krakowa zakłada koncentrację działań służących **wspieraniu rodzin w ich samodzielności i prawidłowym funkcjonowaniu, aby w znacznym stopniu ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem bądź innymi trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych.** Takie podejście jest spójne z rekomendacjami zawartymi w Diagnozie ujętymi w ramach Obszaru 3. Zapewnienie optymalnych warunków dla rozwoju dzieci i młodzieży w stabilnym środowisku rodzinnym.

Stabilne środowisko rodzinne stanowi niewątpliwie najważniejszy fundament pozwalający na zapewnienie optymalnych warunków do życia i rozwoju dzieci i młodzieży, a także ma ogromny wpływ na charakter zdobywanych doświadczeń oraz przygotowanie ich do życia w społeczeństwie. Stąd szczególna uwaga w ramach podejmowanych działań w ramach Priorytetu V zwrócona została na rodziny z dziećmi dotknięte kryzysem ekonomicznym związanym z ich trudną sytuacją materialną, rodziny wielodzietne lub niepełne oraz rodziny borykające się z chorobą lub niepełnosprawnością dziecka.

Diagnoza wskazała na poprawę sytuacji dochodowej krakowskich gospodarstw domowych oraz spadek liczby dzieci korzystających z zasiłku rodzinnego oraz dodatków w 2020 r (15919), w stosunku do roku 2019 (19517). Niewątpliwie był to pośrednio także efekt realizacji szeregu działań i programów miejskich podejmowanych już przez Miasto Kraków związanych ze wsparciem finansowym, rzeczowym i specjalistycznym. Dlatego w Planie Działań w Priorytecie V kontynuowane są przedsięwzięcia służące poprawie sytuacji materialnej wobec zagrożonych ubóstwem rodzin i dzieci, a także obejmujące zwiększenie dostępności do usług o charakterze specjalistycznym dla rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Priorytet V koncentruje się także na wzmocnieniu rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem oraz polepszenie warunków ich funkcjonowania. Niewystarczający poziom rozwoju usług o charakterze specjalistycznego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością oraz trudność w dostępie do rehabilitacji dzieci

z niepełnosprawnościami wskazywane były w Diagnozie jako główne problemy dostrzegane przez Rodziny N (rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami lub z osobami dorosłymi, u których niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia). W odpowiedzi na nie w Planie Działań przewidziano przedsięwzięcia, które stawiają na poszerzenie dostępności i możliwości skorzystania z usług asystenta rodziny, specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym także uwzględniających możliwość opieki wytchnieniowej oraz zwiększenie dostępności do rehabilitacji. Kluczowym kierunkiem działań w tym zakresie jest także ciągła dbałość o stworzenie warunków w przestrzeni miasta i w środowisku rodziny pozwalających na włączenia dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami we wszystkie aspekty życia społecznego. W tym aspekcie przewiduje się dalszy rozwój programu „Kraków dla Rodziny N”, rozszerzanie oferty placówek wspierających rodziny i dzieci z niepełnosprawnością, a także rozwój oferty edukacyjnej oraz czasu wolnego (kulturalnej, rekreacyjnej) wspierającej dzieci i młodzież dostosowanej i dostępnej dla dzieci i rodzin ze specjalnymi potrzebami.

Trzeci cel wskazany w ramach Priorytetu V odnosi się do szczególnego rodzaju sprawowania opieki nad dziećmi jaką jest forma pieczy zastępczej. Z Diagnozy wynika, iż znacznie większa liczba dzieci (o ok. 48%, dane na koniec 2020 r.) pozbawionych opieki rodzicielskiej umieszczana jest w rodzinach zastępczych niż w placówkach instytucjonalnych. Dlatego też należy dążyć do zapewnienia możliwości wychowywania się dzieci w warunkach najbardziej zbliżonych do rodzicielstwa biologicznego (przy ograniczaniu wykorzystanie instytucjonalnych form opieki). Plan Działania wprost realizuje w tym obszarze rekomendacje zawarte w Diagnozie, bowiem przedsięwzięcia ujęte w ramach Priorytetu V zakładają szerszą promocję rodzinnej pieczy zastępczej i zapewnienie optymalnego wsparcia dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Wykaz celów operacyjnych i działań określonych na lata 2023-2024 dla Priorytetu V.

Cel 1. Wspieranie rodzin z dziećmi zagrożonych wykluczeniem społecznym z tytułu ubóstwa, niepełnosprawności, wielodzietności oraz rodzin niepełnych

Działania:

- Zapewnienie dostępu do świadczeń służących poprawie sytuacji materialnej rodziny;
- Kontynuacja programu „Krakowska Karta Rodziny 3+” i rozszerzanie oferty wsparcia;
- Realizacja pomocy pozafinansowej dla rodzin z dziećmi dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem;
- Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy i wsparcia ukierunkowanego na przezwyciężanie różnorodnych trudności i kryzysów w rodzinie.

Cel 2. Rozwijanie oferty wsparcia rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnościami i poprawa warunków ich codziennego funkcjonowania

Działania:

- Prowadzenie Integracyjnego Centrum Rodzica z dzieckiem z niepełnosprawnością po 6 roku życia;
- Prowadzenie Klubów dla dzieci z niepełnosprawnością słuchu oraz Klubu dla dzieci niewidomych i słabowidzących;
- Utrzymanie działalności Centrum Edukacyjno-Terapeutycznego, w tym prowadzenie szkoły specjalnej podstawowej oraz oferta terapii;
- Dalszy rozwój programu „Kraków dla Rodziny N” oraz poszerzanie oferty uprawnień w ramach Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem (Karty „N”);
- Realizacja usług o charakterze asystenckim uwzględniające możliwość opieki wytchnieniowej dla rodzin z problemem niepełnosprawności;
- Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia standardów dostępności oferty edukacyjno-kulturalnej do osób z różnymi potrzebami (likwidacja barier, zapewnienie równego dostępu do oferty i usług).

Cel 3. Wsparcie systemu pieczy zastępczej i promowanie idei rodzicielstwa zastępczego

Działania:

- Zapewnienie optymalnego wsparcia dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej;
- Promocja rodzicielstwa zastępczego na rzecz pozyskiwania nowych zawodowych rodzin zastępczych w Krakowie.

Plan Działań w formie tabelarycznej

Dla każdego z wyznaczonych priorytetów (nadrzędnych założeń Planu Działań) przygotowano osobną tabelę składającą się z następujących elementów:

- **Cele operacyjne** – cele składowe priorytetu pozwalające na jego realizację. Przy pierwszym odniesieniu do danego celu w tabeli zamieszczono pełne brzmienie celu, a przy kolejnych odniesieniach – sam numer celu.
- **Działania** – elementy składowe celu operacyjnego pozwalające na jego realizację w sposób efektywny i wyczerpujący. Poszczególne działania to zazwyczaj wiązka różnych powiązanych ze sobą tematycznie zadań / projektów zgłoszonych w formie tabelarycznej w okresie wrzesień-listopad 2022 r. przez Urząd Miasta Krakowa i jednostki miejskie (m.in. MOPS, SM, KMP, ZIS, ZZM, KBF) oraz za pośrednictwem Biura ds. Dzielnic Miasta Krakowa, przez niektóre Dzielnice Miasta Krakowa (Dzielnica XI, Dzielnica XIV, Dzielnica XV, Dzielnica XVI).
- **Budżet** – kwota założona na realizację działania wraz ze źródłem finansowania (środki własne miasta; dotacje/ granty zewnętrzne; środki partnera programu). Budżet przedstawiono tylko dla 2023 roku. Budżet wskazany dla działania stanowi często sumę szacunkowych kosztów podanych dla kilku projektów / zadań realizowanych przez różne jednostki miejskie, w tym różne komórki UMK. Ostatnia kolumna tabeli przedstawia kwoty prognozowane (dane zbierane były w II połowie listopada 2022 roku). Faktyczne wydatkowane kwoty zostaną przedstawione w sprawozdaniach z monitoringu Planu Działań. Należy mieć także na uwadze, że w części przypadków prezentowana, szacunkowa kwota nie

odzwierciedla pełnego zakresu środków, które będą angażowane przy realizacji danego działania. Z tych względów w tabeli przy niektórych działaniach w komórce „Budżet” wprowadzono dodatkowe zapisy w formie przytoczenia nazw jednostek miejskich z adnotacją „brak danych” w nawiasie – dotyczyło to jednostek, które wskazywały, że będą realizowały zadania wchodzące w skład działania, ale w momencie opracowania Planu Działań niemożliwe było zadeklarowanie prognozowanych wartości. Ponadto w obliczu aktualnych trudnych wydarzeń, kryzysu i sytuacji w kraju zadania uwzględnione w Planie Działań mogą ulec zmianie w sposób, w tej chwili, nieprzewidywalny.

- **Czas realizacji** – okres czasu niezbędny do wykonania działania i otrzymania rezultatu umożliwiającego podjęcie kolejnych działań z zachowaniem efektywności organizacyjnej i finansowej. Założony dla Planu Działań czas realizacji to lata 2023-2024.
- **Odbiorcy działań** – grupy odbiorców poszczególnych działań uwzględniające różne grupy wiekowe (wiek prenatalny – opieka nad matkami w ciąży, małe dzieci 0-3 lata, dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa – 15-18/19 lat, młodzież wchodząca na rynek pracy – 18/19 – 24 lat), miejsca zamieszkania (jeśli działania obejmują konkretne dzielnice miasta), struktury rodziny, szczególne potrzeby związane z narażeniem na wykluczenie społeczne (dzieci z niepełnosprawnością, dzieci przewlekle chore, dzieci emigranci, dzieci z mniejszości narodowych, dzieci przebywające w pieczy zastępczej, dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem).
- **Wskaźnik/-i realizacji działań** - mierniki (nazwy mierników) służące do oceny skuteczności realizowanych działań. Wskaźniki wymienione w tabelach będą wykorzystane do monitoringu Planu Działań (procedura monitoringu została opisana szczegółowo na stronach 68-72).

Tabela 1. Plan Działań dla Priorytetu I – Każde dziecko ma prawo do wysokiej jakości edukacji i rozwoju

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 1. Zapewnienie dostępnej i różnorodnej oferty opiekuńczej nad dziećmi do lat 3 dostosowanej do potrzeb dzieci i możliwości rodziców/opiekunów	Kontynuacja działań w zakresie prowadzenia sieci Klubów Rodziców z dziećmi do lat 3 prowadzonych przez instytucje miejskie oraz organizacje pozarządowe, w tym rozszerzenie oferty Klubu Rodzica z dzieckiem do lat 3 o specjalnych potrzebach rozwojowych	Rodzice i opiekunowie prawni i faktyczni z małymi dziećmi w wieku do lat 3, małe dzieci w wieku 0 do 3 lat, małe dzieci w wieku 0 do 3 lat ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi (z niepełnosprawnością); rodzice (matki) oczekujący na potomstwo	Liczba uczestników zajęć/warsztatów organizowanych w Klubach Rodziców; Liczba przeprowadzonych warsztatów/spotkań/zajęć; Wskaźnik liczby dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi do ogólnej liczby dzieci uczestniczących w zajęciach w Klubach Rodziców	2023-2024	3 061 725,00 zł (środki własne UMK)
Cel 1.	Zwiększenie dofinansowania do placówek prywatnych prowadzących opiekę żłobkową, kluby dziecięce i dziennych	Rodzice z małymi dziećmi w wieku do lat 3, w tym małe dzieci z niepełnosprawnością	Liczba prywatnych miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3, które są dofinansowywane	2023-2024	ok. 50 mln zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	opiekunów na rzecz obniżenia opłat ponoszonych przez rodziców i opiekunów		Liczba dzieci z niepełnosprawnością korzystających z miejsc dofinansowanych		
Cel 1.	Rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	Małe dzieci w wieku 0 do 3 lat	Liczba projektów dotyczących budowy żłobków samorządowych	2023-2024	1 000 000 zł (środki własne UMK)
Cel 1	Udzielanie wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami w żłobkach samorządowych	Małe dzieci w wieku 0 do 3 lat, dzieci z niepełnosprawnościami	Liczba miejsc dostosowanych dla dzieci z niepełnosprawnościami, z wyszczególnieniem liczby miejsc w nowo projektowanych placówkach	2023-2024	1 000 000 zł (środki własne UMK)
Cel 2. Zapewnienie jak najwyższej dostępności form opieki przedszkolnej oraz dbałość	Dostęp do bezpłatnego wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-6 lat	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (% dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym)	2023-2024	492 459 840,00zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
o utrzymanie wysokich standardów infrastruktury przedszkolnej.					
Cel 2.	Realizacja działań na rzecz podnoszenia jakości bazy budynków, przedszkolnych placów zabaw, przyjaznych przyprzedszkolnych przestrzeni zielonych.	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, w tym dzieci z niepełnosprawnością	Liczba zmodernizowanych budynków przedszkolnych/placów zabaw/przestrzeni zielonych	2023-2024	835 000,00 zł (środki Dzielnic XVI Bieńczyce i Dzielnic XIV Czyżyny)
Cel 2.	Doposażanie i rozwój zaplecza dydaktycznego przedszkoli w tym służący do wczesnego wspomagania rozwoju pod kątem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, w tym dzieci z niepełnosprawnością	Liczba doposażonych placówek przedszkolnych (lub liczba zakupionych sprzętów i urządzeń wspomagających)	2023-2024	23 500,00 zł (środki Dzielnic XVI Bieńczyce i Dzielnic XIV Czyżyny)
Cel 3. Krakowska edukacja -	Realizacja działań w zakresie wsparcia ucznia	Dzieci zdolne i utalentowane	Liczba dzieci uczestnicząca	2023-2024	47 000,00 zł (środki własne)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
przeźren do wsparcia i rozwoju dzieci i młodziży uczącej się – wyrównująca szanse i rozwijająca potencjały	zdolnego, w tym kontynuacja realizacji projektu „Mecenas Dziecięcych Talentów”	uczęszczające do szkoły podstawowej w wieku 7-15 lat	w projekcie w danym roku szkolnym		UMK oraz środki Dzielnicy XIV Czyżyny)
Cel 3.	Krakowski Program Wspierania Uzdolnionych Uczniów. Formy wsparcia to m.in.: Laur Olimpijski; Nagroda Edukacyjna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa; Stypendium im. Prezydenta Juliusza Lea; List Gratulacyjny; inne formy wsparcia ucznia uzdolnionego; „Mistrz Matury”; „Technik 100%” (dla uczniów techników	Uczniowie krakowskich szkół samorządowych i niesamorządowych oraz uczniowie publicznych szkół i placówek artystycznych	Liczba uczniów ze szkół samorządowych i niesamorządowych ubiegających się o różne formy wsparcia w ramach Krakowskiego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów Liczba uczniów, którzy otrzymali różne formy wsparcia w ramach Krakowskiego	2023	ok. 540 000 zł , w tym 60 000 zł na obozy naukowe

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	i szkół branżowych II stopnia); „Specjalista 100%” (dla uczniów szkół branżowych I stopnia); „Ósmoklasista 100%”; dofinansowanie obozów naukowych.		Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów		
Cel 3.	Rozwijanie zaplecza i oferty wsparcia w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych	Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej w wieku 7-15 lat	Liczba działających świetlic szkolnych (placówek wsparcia dziennego); Liczba dzieci w wieku szkolnym objętych formami wsparcia Liczba dzieci w wieku szkolnym według udzielonych form wsparcia	2023-2024	50 020 630,00 zł (środki własne UMK, środki Dzielnicy XVI Bieńczyce i Dzielnicy XIV Czyżyny)
Cel 3.	Realizacja inwestycji w zakresie zapewnienia odpowiednich standardów technicznych w tym	Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej w wieku 7-15 lat	Liczba zmodernizowanych/ wyremontowanych/ dostosowanych budynków szkolnych;	2023-2024	265 000,00 zł (środki własne UMK, Miejskie Centrum Obsługi Oświaty)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	pełnej dostępności placówek edukacyjnych oraz unowocześnianie wyposażenia szkół		Liczba doposażonych placówek szkolnych		w Krakowie, środki Dzielnic XVI Bieńczyce)
Cel 3.	Stworzenie otwartych moderowanych przestrzeni dla młodzieży - „Pracownie Młodych” (do końca 2023 roku realizacja działania w ramach programu „Młody Kraków 2.0”)	Młodzież w wieku 13-26 lat	Liczba osób korzystających z oferty Pracowni; liczba działających Pracowni Młodych	2023	682 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 3.	Tworzenie bezpiecznej przestrzeni dla dzieci z doświadczeniem migracji - Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi	Dzieci imigranci uczęszczające do szkoły podstawowej (klasy VI/VII/VIII)	Liczba dzieci, w tym dzieci imigrantów, objętych opieką poradni	2023-2024	brak danych

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 3.	Wsparcie edukacyjne dla rodzin cudzoziemskich - pomoc asystenta międzykulturowego (zatrudnienie w szkole), oddziały przygotowawcze, dodatkowe godz. j. polskiego itp.	Dzieci emigranci w wieku szkolnym	Liczba asystentów międzykulturowych Liczba szkół z dodatkowymi godzinami j, polskiego. Liczba oddziałów przygotowawczych	2023-2024	brak danych
Cel 3.	Rozwijanie projektów z zakresu edukacji równościowej (opracowanie materiałów dla nauczycieli i nauczycielek z zakresu edukacji równościowej, organizacja szkoleń i webinarów dla młodzieży z zakresu praw człowieka)	Osoby w wieku 14-18 lat; nauczyciele i nauczycielki/ osoby pracujące z młodzieżą	Liczba zrealizowanych webinarów i publikacji Liczba uczestników szkoleń/ webinarów	2023-2024	środki własne UMK (brak danych)
Cel 4: Zwiększenie	Kontynuacja działalności poradni psychologiczno-	Młodzież w szkołach ponadpodstawowych	Liczba działających poradni PPP; liczba	2023-2024	brak danych

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
usług doradztwa zawodowo- edukacyjnego dla uczniów w szkołach i placówkach edukacyjnych	pedagogicznych, w szczególności Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej pn. „Krakowski Ośrodek Kariery” oraz doradców zawodowych	15-18/19 lat, młodzież wchodząca na rynek pracy 18/19 - 24 lat	osób korzystających ze wsparcia/usług/oferty poradni		
Cel 4.	Budowanie postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży oraz zachęcanie do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez pracę (do końca 2023 roku realizacja działania w ramach programu „Młody Kraków 2.0”)	Młodzież w wieku 13-26 lat	Liczba przeprowadzonych działań w tematyce rozwoju przedsiębiorczości i kompetencji wśród młodych ludzi Liczba młodych odbiorców – uczestników prowadzonych działań	2023	30 000,00 zł (środki własne UMK)

Tabela 2. Plan Działań dla Priorytetu II – Każde dziecko ma prawo do życia w przyjaznym i bezpiecznym środowisku

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu (szkoła, rodzina)	Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska, zgodnie z założeniami Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2021 – 2027	Mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków, w tym m.in.: pracownicy instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy w rodzinie, rodziny z dziećmi w tym: wiek prenatalny (opieka nad matkami w ciąży); małe dzieci 0-3 lata, dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa – 15-18/19 lat, młodzież wchodząca na rynek pracy – 18/19 – 24 lat. Rodziny i dzieci ze	Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Kraków (odsetek rodzin), wskaźnik W2_W (system STRADOM UMK) Odsetek rodzin, w których procedura „Niebieskiej Karty” została zakończona z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie	2023-2024	1 007 800,00 zł (środki własne ujęte w planie finansowym MOPS, dotacja do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		szczególnymi potrzebami: dzieci z niepełnosprawnością, dzieci przewlekłe chore, dzieci emigranci, dzieci z mniejszości narodowych, dzieci przebywające w pieczy zastępczej, dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem			
Cel 1.	Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży dotyczących przemocy rówieśniczej i dyskryminacji	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat; młodzież w szkołach ponadpodstawowych 15-18/19 lat	Liczba uczestników przeprowadzonych spotkań / zajęć Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych i profilaktycznych	2023-2024	20 000,00 zł (środki własne jednostki SM); Środki własne UMK przekazane do jednostki KMP (brak danych)
Cel 1.	Edukacja prawna dzieci i młodzieży	Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat; młodzież w szkołach	Liczba przeprowadzonych spotkań / zajęć	2023-2024	42 000,00 zł (środki własne jednostki SM)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		ponadpodstawowych 15-18/19 lat	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach		
Cel 1.	Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych	Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat; młodzież w szkołach ponadpodstawowych 15-18/19 lat	Liczba i rodzaje wspieranych programów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych Liczba rozdystrybuowanych materiałów edukacyjnych Liczba informacji w środkach masowego przekazu	2023-2024	KMP – działanie pozafinansowe, (środki realizatora programu)
Cel 2. Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni miejskiej	Monitorowanie stanu placów zabaw oraz wdrażanie bezpiecznych rozwiązań, m.in. odpowiadających na potrzeby osób z niepełnosprawnościami	Użytkownicy placów zabaw i ogródków jordanowskich, w tym osoby z niepełnosprawnościami (dzieci, młodzież, rodzice/opiekunowie)	Liczba placów zabaw dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Liczba odnowionych placów zabaw/ liczba placów zabaw	2023-2024	906 272,00 zł (środki dzielnic: XIV Czyżyny i XVI Bieńczyce oraz środki własne jednostki SM);

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
			wyposażonych w nowe urządzenia		Środki własne jednostki ZZM (brak danych)
Cel 2.	Prowadzenie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego dzieci i młodzieży, w tym realizacja zadań przewidzianych w programie „Bezpieczny Kraków” (w ramach celu szczegółowego III: Podniesienie kompetencji uczestników ruchu drogowego)	Mieszkańcy Krakowa, w tym dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat; młodzież w szkołach ponadpodstawowych 15-18/19 lat, oraz ich rodzice/opiekunowie	Liczba przeprowadzonych zajęć / spotkań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży; Liczba i rodzaje szkół, w których organizowane były zajęcia/spotkania Wzrost poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego - wskaźnik W15_T (system STRADOM UMK)	2023-2024	Środki własne UMK i jednostek (brak danych)
Cel 2.	Zwiększanie udziału dzieci i młodzieży w procesach planowania i urządzania przestrzeni z uwzględnieniem	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat; młodzież	Liczba przeprowadzonych konsultacji i warsztatów	2023-2024	Środki własne jednostki ZZM (brak danych)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	perspektywy równościowej	w szkołach ponadpodstawowych 15-18/19 lat	projektowych dla dzieci i młodzieży Liczba i rodzaje placówek oświatowych, w których były prowadzone działania		
Cel 2.	Przeciwdziałanie mowie nienawiści w przestrzeni publicznej - realizacja zadań przewidzianych w programie „Bezpieczny Kraków” (w ramach celu szczegółowego II: Zwiększenie kompetencji w zakresie komunikacji międzyludzkiej)	Mieszkańcy Krakowa, w tym dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat; młodzież w szkołach 15-18/19 lat, oraz ich rodzice/opiekunowie	Poziom satysfakcji z uzyskanej wiedzy w szkoleniach, warsztatach – DIALOG BK, wskaźnik W38_B (system STRADOM UMK)	2023-2024	200 000,00 zł (środki własne UMK i jednostek - założony koszt realizacji programu „Bezpieczny Kraków” w zakresie celu szczegółowego II: Zwiększenie kompetencji w zakresie komunikacji międzyludzkiej)
Cel 2.	Prowadzenie działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci w czasie wolnym	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do	Liczba przeprowadzonych zajęć profilaktycznych	2023-2024	115 000,00 zł (środki własne jednostki SM)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		szkoły podstawowej 7-15 lat;	Liczba i rodzaje placówek oświatowych, w których były prowadzone działania		
Cel 3. Podnoszenie bezpieczeństwa w sieci	Rozwijanie kompetencji w zakresie bezpiecznego i świadomego korzystania z Internetu - realizacja zadań przewidzianych w programie „Bezpieczny Kraków” (w ramach celu szczegółowego IV: Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń w sieci)	Mieszkańcy Krakowa, w tym młodzież w szkołach ponadpodstawowych 12-18/19 lat, oraz ich rodzice/opiekunowie, nauczyciele	Liczba przeprowadzonych zajęć / spotkań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży dot. cyberbezpieczeństwa / cyberprzemocy	2023-2024	250 000,00 zł (środki własne UMK i jednostek – założony koszt realizacji programu „Bezpieczny Kraków” w zakresie celu szczegółowego IV: Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń w sieci)

Tabela 3. Plan Działań dla Priorytetu III – Każde dziecko ma prawo do życia w zdrowiu

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 1. Kształtowanie postaw prozdrowotnych	Realizacja programów z zakresu profilaktyki, promocji i ochrony zdrowia oraz edukacji zdrowotnej	Dzieci od ukończonego 6 m.ż. do 5 r.ż.; uczniowie samorządowych szkół podstawowych w wieku 7-8 lat i 13-14 lat oraz ich rodzice/ opiekunowie prawni	Liczba dzieci i rodziców, którzy wynieśli korzyści zdrowotne z przeprowadzonego programu Liczba prowadzonych programów według ich tematyki	2023-2024	500 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 1.	Wzmacnianie świadomości w zakresie zdrowego odżywiania - realizacja działań informacyjno-edukacyjnych	Mieszkańcy Krakowa, w tym dzieci i młodzież	Liczba dzieci uczestniczących w konkursach w ramach kampanii pn. „Kraków Stawia na Rodzinę”	2023-2024	10 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 1.	Promowanie aktywności fizycznej poprzez zwiększanie dostępności oferty i infrastruktury	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież –	Liczba zorganizowanych nieodpłatnych wydarzeń plenerowych	2023-2024	88 000,00 zł (środki dzielnic: Dzielnica XIV Czyżyny oraz Dzielnica XVI Bieńczyce);

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat; w szczególności z dzielnic: Dzielnic XIV oraz Dzielnic XVI	(turnieje, zajęcia sportowe); Liczba zainstalowanych urządzeń do aktywności fizycznej w plenerze		Środki własne UMK oraz jednostek określone dla działań w Celu 1 w Priorytecie IV
Cel 1.	Realizacja programu polityki zdrowotnej dotyczącego podnoszenia świadomości i kompetencji dzieci w zakresie udzielania pierwszej pomocy	Uczniowie VI klas krakowskich szkół podstawowych	Liczba uczestników programu polityki zdrowotnej	2023-2024	419 100,00 zł (środki własne UMK)
Cel 1.	Wsparcie projektów dla kobiet planujących ciążę i kobiet w ciąży oraz działań z zakresu budowania świadomości na temat praw kobiet z zakresu opieki okołoporodowej	Przyszli rodzice, w szczególności kobiety ciężarne, dzieci - wiek prenatalny	Liczba kobiet/rodzin, które skorzystały z usługi „przewodniczki” na oddziałach ginekologiczno-położniczych	2023-2024	309 600,00 zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 2. Wsparcie i profilaktyka w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży	Dostęp do wsparcia dla dzieci i młodzieży w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat; młodzież w szkołach ponadpodstawowych - 15-18/19 lat, zwłaszcza dzieci ze szczególnymi potrzebami (dzieci z niepełnosprawnością); dzieci i rodzice z Dzielnicy XIV	Liczba godzin dostępności wsparcia w poradniach psychologiczno-pedagogicznych	2023-2024	23 292 820,00 zł (środki własne zaplanowane w projekcie budżetu MK na rok 2023 dla zadania podstawowego „APO” rozdział 85406 oraz środki Dzielnicy XIV Czyżyny)
Cel 2.	Prowadzenie punktu wsparcia dla młodzieży - realizacja projektu „Strefa Nastolatka”	Młodzież w wieku 12-18 lat	Liczba zorganizowanych spotkań	2023-2024	35 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 2.	Realizacja projektów dotyczących profilaktyki, promocji i ochrony zdrowia oraz edukacji zdrowotnej w zakresie	Dzieci i młodzież	Liczba uczestników Liczba projektów	2023-2024	Środki własne UMK, pozyskane środki zewnętrzne (brak danych)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	zdrowia psychicznego skierowanych do dzieci i młodzieży				
Cel 2.	Poszerzanie świadomości społecznej na temat czynników prawidłowego rozwoju dziecka, profilaktyki zaburzeń i zahamowań rozwojowych - wspieranie działalności placówki „Zielony Domek”	Rodzice, dzieci, osoby oczekujące na potomstwo	Liczba rodzin, które skorzystały z zapewnianego wsparcia Liczba supervizji i konsultacji zespołu	2023-2024	252 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 3. Zapewnienie zdrowego i czystego środowiska do życia i rozwoju	Realizacja przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej wzmacniających poczucie odpowiedzialności za środowisko	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat; nauczyciele w szkołach podstawowych.	Liczba dzieci przedszkolnych uczestniczących w warsztatach Liczba zajęć edukacyjnych przeprowadzonych przez CEE „Symbioza”	2023-2024	1 716 000,00 zł (środki własne UMK, środki jednostki ZZM, środki Dzielniczy XIV Czyżyny)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		Mieszkańcy Dzielnicy XIV			
Cel 3.	Kontynuacja projektów oraz udzielania wsparcia na rzecz poprawy jakości powietrza	Mieszkańcy Krakowa	Liczba udzielonych porad przez Krakowskie Centrum Doradztwa Energetycznego; Liczba zawartych umów dotacyjnych dot. termomodernizacji / wymiany źródła ogrzewania	2023-2024	24 717 372,00 zł (środki własne Miasta oraz inne środki krajowe – Funduszu Termomodernizacji i Remontów)

Tabela 4. Plan Działań dla Priorytetu IV – Każde dziecko ma prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym miasta

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 1. Zapewnienie dostępnej bazy i oferty sportowo-rekreacyjnej	Realizacja zajęć w ramach Miejskich Programów Sportowych - zapewnienie dostępu do oferty rekreacyjnej i sportowej bez względu na status ekonomiczny rodziny i stopień sprawności	Dzieci i młodzież (dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat), dzieci z niepełnosprawnością, rodziny	Liczba osobowości; Liczba zrealizowanych Miejskich Programów Sportowych	2023-2024	1 500 000,00 zł (środki własne jednostki ZIS)
Cel 1.	Organizacja czasu wakacyjno-feryjnego dla dzieci i młodzieży z terenu Krakowa ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat; dzieci, młodzież oraz dorośli legitymujący się Krakowską Kartą Rodzinną; Dzieci z różnymi rodzajami	Liczba uczestników wyjazdów (wypoczynek letni); Liczba wydanych biletów na wydarzenia w ramach programów Zima/Lato z KKR; Liczba dzieci z niepełnosprawnościami korzystających z oferty półkolonii	2023-2024	1 975 000,00 zł (środki własne UMK oraz środki Dzielnicy XI Podgórze Duchackie)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		niepełnosprawności zamieszkałe na terenie Gminy Miejskiej Kraków lub uczęszczające do szkół na terenie Gminy Miejskiej Kraków			
Cel 1.	Zachęcanie do aktywności fizycznej i promowanie miejskiej oferty sportowej - kampania promocyjno-rekreacyjna „Kraków w formie”	Mieszkańcy Krakowa	Dzieci i młodzież uczestniczące w wydarzeniach (liczba)	2023-2024	100 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 1.	Realizacja zajęć i wydarzeń rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży oraz w formule rodzinnej – możliwość uczestnictwa bez względu na status ekonomiczny rodziny i stopień sprawności	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat; rodziny, dzieci zagrożone	Liczba dzieci korzystających z zajęć prowadzonych na basenach Krakowskiego Szkolnego Ośrodka Sportowego; Liczba rodzin korzystających z projektu „Rodzinne pływanie”;	2023-2024	16 284 590,00 zł (środki własne UMK, w tym środki zaplanowane w projekcie budżetu MK dla zadania podstawowego „APO” rozdział 85407, środki

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		wykluczeniem (ze względu na ubóstwo czy niepełnosprawność)	Liczba zorganizowanych lokalnych imprez rekreacyjno-sportowych (ZIS)		własne jednostki ZIS, środki dzielnic: Dzielnic XI, XIV, XV, XVI)
Cel 1.	Podnoszenie dostępności oferty sportowej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	Rodziny, dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami	Liczba włączających wydarzeń / zajęć sportowych (dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami)	2023-2024	500 000,00 zł (środki własne UMK założone w „Programie Rozwoju Sportu w Krakowie na lata 2021-2025” na działanie 1.3.1 Zapewnienie dostępności oferty sportowej dla osób z niepełnosprawnościami)
Cel 1.	Zwiększenie liczby atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży terenów zielonych i miejsc wypoczynku	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież –	Liczba szkół uczestniczących w projekcie „Ogród z klasą”; Liczba dostępnych obiektów sportowych	2023-2024	1 579 000,00 zł (środki własne jednostek: ZZM oraz ZIS)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	tworzonych z uwzględnieniem potrzeb zarówno dziewczynek, jak i chłopców	szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat	i rekreacyjnych na terenie miasta (ogółem oraz w rozbiciu na: place zabaw, parki kieszonkowe, siłownie plenerowe, skateparki/pumptracki)		
Cel 1.	Budowa i modernizacja szkolnych obiektów sportowych	Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat	Liczba wybudowanych oraz modernizowanych przyszkolnych obiektów sportowych	2023-2024	32 000 000,00 zł (środki własne jednostki ZIS założone w „Programie Rozwoju Sportu w Krakowie na lata 2021-2025”)
Cel 1.	Zapewnienie szerokiej oferty dla Beneficjentów Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+, zapewniającej zniżki lub bezpłatny udział w zajęciach	Rodziny wielodzietne, tj. z trójką lub więcej dzieci, mieszkające w Krakowie i płacące podatki na rzecz Gminy Miejskiej Kraków	Udział rodzin wielodzietnych partycypujących w programie KKR 3+ w stosunku do wszystkich rodzin wielodzietnych zamieszkałych w Krakowie	2023-2024	250 000,00 zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	rekreacyjnych i sportowych		Liczba partnerów zewnętrznych współpracujących w ramach KKR3+		
Cel 2. Utrzymanie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty kulturalnej miasta dostępnej dla dzieci i młodzieży	Wsparcie działalności miejskich Młodzieżowych Domów Kultury - umożliwienie uczestnictwa w ofercie kulturalnej dzieciom i młodzieży z grup zagrożonych wykluczeniem	Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat. Ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem (dzieci z niepełnosprawnością, dzieci przebywające w pieczy zastępczej, dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem)	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w miejskich MDK: uczestnicy zajęć stałych oraz okresowych	2023-2024	29 903 250,00 zł (środki własne UMK zaplanowane dla zadania podstawowego „APO” rozdział 85407 w projekcie budżetu MK na rok 2023)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 2.	Zapewnienie wysokiej jakości oferty kulturalnej miejskich instytucji kultury adresowanej do dzieci i młodzieży, adekwatnej do ich potrzeb i możliwości (m.in. w ramach realizacji Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do 2030 r.)	Dzieci i młodzież, w szczególności dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w ofercie kulturalnej miejskich instytucji kultury	2023-2024	1 000 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 2.	Realizacja przedsięwzięć umożliwiających korzystanie z oferty kulturalnej dzieciom i młodzieży z grup zagrożonych wykluczeniem	Dzieci z niepełnosprawnością, dzieci i młodzież z placówek specjalnych	Liczba uczestników projektu „Kraków dla Wszystkich”; Liczba wydarzeń (w tym warsztatów) skierowanych do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami realizowanych przez KD UMK i miejskie instytucje kultury	2023-2024	210 000,00 zł (środki własne UMK oraz środki własne jednostki KBF)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 2.	Poszerzenie dostępu do kultury dla młodzieży oraz tworzenie warunków do tworzenia kultury przez młodzież (do końca 2023 roku realizacja działania w ramach programu „Młody Kraków 2.0”)	Młodzież w wieku 13-26 lat	Wydarzenia kulturalne adresowane do młodzieży - wskaźnik W48_K (system STRADOM UMK)	2023	80 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 2.	Dostosowanie miejskich obiektów kultury do potrzeb odbiorców, w tym dzieci i młodzieży - remonty, modernizacje	Użytkownicy miejskich instytucji kultury, w szczególności: dzieci, młodzież, rodziny	Liczba wyremontowanych / zmodernizowanych obiektów	2023-2024	500 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 2.	Włączenie dzieci w propozycje kulturalne miasta, w tym tworzenie oferty odpowiadającej na ich potrzeby i oczekiwania	Dzieci i młodzież, w szczególności dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej klasy VI-VII, młodzież – szkoła	Liczba uczestników badań fokusowych dot. preferencji kulturalnych dzieci i młodzieży; Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w warsztatach kulturalno-edukacyjnych towarzyszących	2023-2024	18 000,00 zł (środki własne jednostki KBF oraz środki Dzielnicy XVI Bieńczyce)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		ponadpodstawowa 15-18/19 lat	wydarzeniom/festiwalom dla dorosłych		
Cel 2.	Promocja oraz zwiększenie liczby miejsc oferujących udogodnienia dla rodzin z dziećmi w różnym wieku	Rodziny z dziećmi	Liczba miejsc nagrodzonych certyfikatem plebiscytu „Miejsce Przyjazne dla Rodziny”	2023-2024	40 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 2.	Podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży w zakresie odbioru kultury poprzez stymulowanie rozwoju i podnoszenie kwalifikacji edukatorów i animatorów kultury	Bezpośrednio: edukatorzy i animatorzy kultury; pośrednio: dzieci i młodzież	Liczba laureatów Nagrody Miasta Krakowa „Animator Roku”; Liczba godzin szkoleniowych w ramach Programu Edukacji Kulturowej „Krakowski Archipelag Kultury”	2023-2024	220 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 2.	Zapewnienie szerokiej oferty dla Beneficjentów Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+, zapewniającej zniżki lub bezpłatny udział	Rodziny wielodzietne, tj. z trójką lub więcej dzieci, mieszkające w Krakowie i płacące podatki na rzecz Gminy Miejskiej Kraków	Udział rodzin wielodzietnych partycypujących w programie KKR 3+ w stosunku do wszystkich rodzin wielodzietnych	2023-2024	250 000,00 zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	w wydarzeniach kulturalnych miasta		zamieszkałych w Krakowie		
Cel 2.	Upowszechnianie informacji o ofercie kulturalnej dla dzieci - realizacja projektu Kids in Kraków	Rodziny z dziećmi do lat 14, dzieci w wieku od 3 do 14 lat	Pobrane wejściówki na bezpłatne warsztaty/wydarzenia kulturalne Liczba wejść na portal Kids in Kraków	2023-2024	60 000,00 zł (środki jednostki KBF)
Cel 2.	Integracja rodzin mieszkających w Krakowie - konkursy i wydarzenia	Dzieci, młodzież, rodziny z dziećmi, seniorzy	Liczba dzieci uczestniczących w konkursach współorganizowanych w ramach kampanii pn. „Kraków stawia na Rodzinę”; Liczba podmiotów miejskich i komercyjnych zaangażowanych w organizację Święta Rodziny Krakowskiej	2023-2024	165 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 3. Rozwój świadomości obywatelskiej	Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych	Dzieci, młodzież (w szczególności	Liczba przeprowadzonych spotkań; Liczba przeprowadzonych	2023-2024	707 00,00 zł (środki własne UMK oraz środki

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
i umożliwienie partycypacji w życiu społecznym miasta	dostosowanych do odpowiednich grup wiekowych dotyczących partycypacji społecznej i promujących ideę społeczeństwa obywatelskiego (m.in. zachęcających do udziału w Budżecie Obywatelskim)	młodzież w wieku 13-26 lat)	kampanii informacyjnych; Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie projektów Budżetu Obywatelskiego - wskaźnik W34_D (system STRADOM UMK)		Dzielnicy XIV Czyżyny)
Cel 3.	Organizacja i promocja Szkolnego Budżetu Obywatelskiego (SzBO) oraz wsparcie dla budżetów obywatelskich szkół podstawowych	Młodzież 15-18/19 lat – uczniowie szkół ponadpodstawowych (SzBO); Uczniowie szkół podstawowych w dzielnicy XIV i pozostałych SP, które realizują szkolne budżety obywatelskie	Liczba szkół zaangażowanych SzBO	2023-2024	222 000,00 zł (środki własne UMK oraz środki Dzielnicy XIV Czyżyny)
Cel 3.	Zapewnienie udziału poszczególnym grupom wiekowym	Dzieci i młodzież, w szczególności dzieci uczęszczające do	Liczba przeprowadzonych warsztatów/wydarzeń dedykowanych dzieciom	2023-2024	25 000,00 zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	w prowadzonych konsultacjach społecznych - przygotowywanie oraz udostępnienie mechanizmów i narzędzi partycypacji w mieście	szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież - szkoła ponadpodstawowa 15-18/19 lat.	w ramach prowadzonych procesów konsultacyjnych		
Cel 3.	Wspieranie oddolnych inicjatyw partycypacyjnych prowadzonych przez dzieci i młodzież: realizacja programów grantowych, wspieranie Miejsc Aktywności Mieszkańców,	Dzieci i młodzież - niezależnie od wieku, sytuacji ekonomicznej czy stopnia sprawności	Liczba Miejsc Aktywności Mieszkańców; Liczba szkół korzystających z Programu Wsparcia Samorządów Uczniowskich #Suwak	2023-2024	410 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 3.	Podejmowanie zintegrowanych działań informacyjnych - kontynuacja Programu dla nowonarodzonych krakowian „Krakowska Wyprawka”	Mieszkańcy Krakowa (noworodki, rodzice/opiekunowie)	Liczba wydanych wyprawek	2023	180 000,00 zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 3.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji działań przyczyniających się do zwiększenia aktywności rodzin posiadających dziecko z niepełnosprawnością lub dorosłe dziecko z niepełnosprawnością w życiu społecznym Miasta	Dzieci z niepełnosprawnościami i ich rodziny	Liczba realizowanych przedsięwzięć	2023-2024	500 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 3.	Wspieranie działalności Młodzieżowej Rady Krakowa	Młodzież krakowskich szkół ponadpodstawowych	Liczba osób zaangażowanych w działalność Młodzieżowej Rady Krakowa	2023-2024	25 000 zł (środki własne UMK)

Tabela 5. Plan Działań dla Priorytetu V – Każde dziecko ma prawo do godnych warunków życia

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 1: Wspieranie rodzin z dziećmi zagrożonych wykluczeniem społecznym z tytułu ubóstwa, niepełnosprawności, wielodzietności oraz rodzin niepełnych	Zapewnienie dostępu do świadczeń służących poprawie sytuacji materialnej rodziny	Mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków, rodziny z dziećmi w tym: wiek prenatalny (opieka nad matkami w ciąży), małe dzieci 0-3 lata, dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, młodzież – szkoła ponadpodstawowa – 15-18/19 lat, młodzież wchodząca na rynek pracy – 18/19 – 24 lat; dzieci z niepełnosprawnością, dzieci przewlekłe	Liczba rodzin z dziećmi, którym w wyniku udzielonej pomocy wyrównane zostały dochody do poziomu minimum egzystencji; liczba osób w rodzinach objętych pomocą	2023-2024	101 903 000,00 zł (środki własne UMK, środki ujęte w planie finansowym MOPS, dotacja do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, PFRON, oraz środki Dzielnicy XIV Czyżyny, Dzielnicy XV Mistrzejowice)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		chore, dzieci emigranci, dzieci z mniejszości narodowych, dzieci przebywające w pieczy zastępczej, dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem			
Cel 1.	Kontynuacja programu „Krakowska Karta Rodziny 3+” i rozszerzanie oferty wsparcia	Rodziny wielodzietne (posiadające co najmniej 3 dzieci)	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia w ramach Programu	2023-2024	250 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 1.	Realizacja pomocy pozafinansowej dla rodzin z dziećmi dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem	Rodziny o niskim statusie ekonomicznym, dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem, rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością i dotknięte	Liczba dzieci i rodzin objętych wsparciem	2023-2024	214 000,00 zł (środki własne UMK, środki Dzielnicy XI Podgórze Duchackie i Dzielnicy XIV Czyżyny)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		przewlekłymi chorobami			
Cel 1.	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy i wsparcia ukierunkowanego na przezwyciężanie różnorodnych trudności i kryzysów w rodzinie	Mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków, rodziny z dziećmi w tym: wiek prenatalny (opieka nad matkami w ciąży), Małe dzieci 0-3 lata, Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat, Dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej 7-15 lat, Młodzież – szkoła ponadpodstawowa – 15-18/19 lat, Młodzież wchodząca na rynek pracy – 18/19 – 24 lat; Dzieci z niepełnosprawnością,	Populacja dzieci w Krakowie korzystających z placówek wsparcia dziennego – wskaźnik W17_W (system STRADOM UMK); Liczba osób objętych poradnictwem; Liczba uchodźców objętych poradnictwem specjalistycznym i pracą socjalną	2023-2024	23 656 638,00 zł (środki własne ujęte w planie finansowym MOPS, dotacja do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, środki UE)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
		Dzieci przewlekłe chore, Dzieci emigranci, Dzieci z mniejszości narodowych, Dzieci przebywające w pieczy zastępczej, Dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem			
Cel 2: Rozwijanie oferty wsparcia rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnościami i poprawa warunków ich codziennego funkcjonowania	Prowadzenie Integracyjnego Centrum Rodzica z dzieckiem z niepełnosprawnością po 6 roku życia	Dzieci z niepełnosprawnością w wieku szkolnym 6/7-15 lat, rodziny dotknięte niepełnosprawnością dziecka	Liczba dzieci i rodzin korzystających z oferty Centrum	2023-2024	220 000,00 zł (środki własne UMK)
Cel 2.	Prowadzenie Klubów dla dzieci z niepełnosprawnością słuchu oraz Klubu dla	Dzieci z niepełnosprawnością słuchu i/lub wzroku w wieku szkolnym	Liczba dzieci i rodzin korzystających z oferty Klubów	2023-2024	700 000,00 zł (środki własne Miasta)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	dzieci niewidomych i słabowidzących	6/7-15 lat, rodziny dotknięte niepełnosprawnością dziecka			
Cel 2.	Utrzymanie działalności Centrum Edukacyjno-Terapeutycznego, w tym prowadzenie szkoły specjalnej podstawowej oraz oferta terapii	Dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w wieku szkolnym 6/7-15 lat, rodziny dotknięte niepełnosprawnością dziecka	Liczba dzieci i rodzin korzystających z oferty Centrum (PL i UA)	2023-2024	1 200 000,00 zł (środki z UNICEF)
Cel 2.	Dalszy rozwój programu „Kraków dla Rodziny N” oraz poszerzanie oferty uprawnień w ramach Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem (Karty „N”)	Rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością	Wartość zniżek i ulg w ramach Programu; Liczba rodzin korzystających ze wsparcia w ramach Programu	2023-2024	10 000 000,00 zł (środki własne UMK)

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 2.	Realizacja usług o charakterze asystenckim uwzględniające możliwość opieki wytchnieniowej dla rodzin z problemem niepełnosprawności	Rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością	Liczba rodzin objętych wsparciem w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami/ usług asystenta dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami	2023-2024	624 000,00 zł (środki własne ujęte w planie finansowym MOPS, środki UE)
Cel 2.	Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia standardów dostępności oferty edukacyjno-kulturalnej do osób z różnymi potrzebami (likwidacja barier, zapewnienie równego dostępu do oferty i usług)	Osoby z niepełnosprawnością, rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością	Liczba osób, dzieci i rodzin korzystających ze wsparcia w ramach Programu	2023-2024	Środki realizatorów programu ujęte w corocznym harmonogramie zadań Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2026

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
Cel 3: Wsparcie systemu pieczy zastępczej i promowanie idei rodzicielstwa zastępczego	Zapewnienie optymalnego wsparcia dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.	Dzieci przebywające w pieczy zastępczej; rodziny zastępcze;	Liczba miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej; Liczba miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej; Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej; Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej przebywających w mieszkaniach chronionych	2023-2024	45 808 710,00 zł (środki własne ujęte w planie finansowym MOPS)
Cel 3.	Promocja rodzicielstwa zastępczego na rzecz	Dzieci przebywające w pieczy zastępczej;	Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych	2023-2024	6 034 400,00 zł (środki własne ujęte w planie

Cele operacyjne	Działania	Odbiorcy działań	Wskaźnik/i realizacji działań	Czas realizacji	Budżet w 2023 r.
	pozyskiwania nowych zawodowych rodzin zastępczych w Krakowie	kandydaci i rodziny zastępcze	i rodzinnych domów dziecka		finansowym MOPS, środki UE)

System wdrażania i monitorowania Planu Działań

Rekomendacje w zakresie wdrażania Planu Działań

Dla zapewnienia skutecznego wdrażania Planu Działań stanowiącego wyraz miejskiej polityki skierowanej na rzecz dzieci i młodzieży konieczne jest zaangażowanie poza samym Urzędem Miasta Krakowa, wielu różnych jednostek miejskich, podmiotów i organizacji społecznych aktywnych w przestrzeni miasta. Tym samym zbudowanie kooperującego środowiska instytucjonalnego jest kluczowe nie tylko ze względu na zapewnienie zrealizowania zakładanych w Planie Działań przedsięwzięć, ale także istotne dla wzmocnienia potencjału instytucji współtworzących ofertę i warunki dla prawidłowego rozwoju i funkcjonowania dzieci w mieście.

Główne rekomendacje jakie wynikają z Diagnozy wyraźnie zarysowały słabości i deficyty w odniesieniu do płaszczyzny koordynacji działań oraz współpracy i wymiany informacji międzyinstytucjonalnej i wielosektorowej. Dlatego też przyjęte warunki brzegowe dla wdrażania Planu Działań opierają się na dwóch zasadniczych elementach.

Po pierwsze przedmiotem współpracy międzyinstytucjonalnej będzie **wymiana informacji dotyczących sytuacji dzieci i młodzieży** oraz warunków ich funkcjonowania. Dostęp do aktualnych i rzetelnych danych jest konieczny dla kreowania adekwatnej polityki miejskiej wrażliwej na dobro i rozwój dzieci i młodzieży a także jest niezbędny dla oceny skuteczności działań przyjętych w ramach poszczególnych Priorytetów ujętych w Planie Działań. Stanowi zatem też podstawę dla monitorowania stopnia osiągnięcia założonych w Planie Działań celów i wskaźników. W dalszej perspektywie czasowej (wykraczającej poza okres dla którego został nakreślony Plan Działań) UMK będzie dążył do stworzenia przestrzeni/miejsca, w którym będzie prowadzona obserwacja sytuacji dzieci i młodzieży w mieście. Będzie to rozwiązanie systemowe obejmujące wypracowanie metodologii zbierania i analizy danych, identyfikacja dysponentów tych danych, określenie typów danych/informacji przez nich agregowanych, wprowadzenie do monitorowania jednostek miejskich, określenie form współpracy i pozyskiwania danych od innych podmiotów niepublicznych realizujących działania na rzecz dzieci w Krakowie.

Po drugie w ramach realizacji Planu Działań kooperacja środowiska miejskiego służyć będzie **zintegrowaniu działań** oraz zapewnieniu pełnej, skoordynowanej informacji o dostępnej ofercie i realizowanych aktywnościach w obrębie wskazanych w Planie Działań Priorytetów. Takie podejście przełoży się na rozwijanie oferty wsparcia, pomocy czy rozwoju dzieci i młodzieży w oparciu o rzeczywiste potrzeby, przy jednoczesnej poprawie jej dostępności na całym terenie miasta dzięki lepszemu „przestrzennemu” rozmieszczeniu oferty.

Tylko dzięki tak rozumianej współpracy przy wdrażaniu Planu Działań będzie możliwe uzyskanie lepszego obrazu rzeczywistych potrzeb najmłodszych mieszkańców oraz lepszego wykorzystywania pod tym kątem przestrzeni miasta i jego zasobów.

Monitoring Planu Działań

Celem systemu monitorowania Planu Działań jest weryfikacja skuteczności i efektywności zaplanowanych działań budujących cele operacyjne poszczególnych priorytetów. Monitoring będzie realizowany systematycznie podczas wdrażania programu w kolejnych etapach implementacji Programu „Miasto Przyjazne Dzieciom” w Gminie Miejskiej Kraków.

Tym samym monitoring realizacji Planu Działań będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki produktów i rezultatów przyporządkowane konkretnym działaniom przedstawione w części tabelarycznej Planu Działań (strony 28-66, kolumna „Wskaźnik/i realizacji działań”). Ponadto, aby możliwe było monitorowanie trendów dotyczących sytuacji dzieci i młodzieży (zmiany będącej wynikiem realizacji Planu Działań) dla każdego priorytetu zaproponowano tzw. wskaźniki kluczowe, dla których określono oczekiwany trend/wartość docelową (w zależności od specyfiki wskaźnika). Wskaźniki kluczowe będą obrazowały poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w Krakowie, a ich wartości mogą posłużyć jako rekomendacje dotyczące dalszego wdrażania Planu Działań. Wśród wskaźników kluczowych znalazły się wskaźniki wykorzystywane już przez Miasto Kraków (wskaźniki dotyczące realizacji programów i strategii gromadzone w systemie STRADOM) – co ma na celu zapewnienie dostępności danych i usprawnienie procedury monitoringu. Zestawione wskaźniki kluczowe dla poszczególnych priorytetów przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Wskaźniki kluczowe dla Planu Działań według priorytetów

Priorytet	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa / pożądany trend	Źródło
Priorytet I	Zapewnienie instytucjonalnych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - wskaźnik W57_Z	Wzrost (wartość w 2021 r. 40,8%)	System STRADOM UMK
Priorytet I	Liczba Klubów Rodziców z dziećmi do lat 3 - wskaźnik monitorujących działanie M7_192	Wzrost (wartość w 2021 r. 43)	System STRADOM UMK
Priorytet I	Liczba ogólnodostępnych przedszkoli samorządowych i niesamorządowych, w tym oddziały przedszkolne w szkołach i punkty przedszkolne	Wartość docelowa: 437	Raport o stanie Gminy, UMK
Priorytet I	Udział młodzieży w dzielnicowych Pracowniach Młodych - wskaźnik W32_D	Wzrost (wartość w 2021 r.: 5%)	System STRADOM UMK
Priorytet I	Odsetek nagrodzonych uczniów samorządowych szkół/placówek Laurem Olimpijskim - nagrodą za szczególne osiągnięcia w konkursach, olimpiadach, turniejach - wskaźnik W26_E w tym: Liczba uczniów szkół samorządowych - nagrodzonych Laurem Olimpijskim - wskaźnik M41_E Liczba uczniów krakowskich szkół niesamorządowych - nagrodzonych Laurem Olimpijskim - wskaźnik M42_E	Wskaźnik W26_E: Utrzymanie wartości (wartość w 2021 r.: 142) Wskaźnik M41_E Wzrost (wartość w 2021 r.: 128) Wskaźnik M42_E: Wzrost (wartość w 2021 r.: 14)	Źródło wskaźnika W26_E: System STRADOM UMK Źródło wskaźników M41_E, M42_E, M43_E: Zarządzenie nr 84/2022 PMK z dnia 17 stycznia 2022 r.

Priorytet	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa / pożądany trend	Źródło
	Liczba uczniów szkół/placówek samorządowych i niesamorządowych (bez szkół specjalnych, muzycznych za wyjątkiem ogólnokształcącej szkoły muzycznej i bez przedszkoli) - wskaźnik M43_E	Wskaźnik M43_E: Utrzymanie wartości (wartość w 2021 r.: 118)	
Priorytet II	Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Kraków (odsetek rodzin) - wskaźnik W2_W	Spadek (wartość w 2021 r.: 0,51%)	System STRADOM UMK, MOPS
Priorytet II	Poziom bezpieczeństwa na terenie krakowskich szkół objętych Programem „Bezpieczny Kraków” - wskaźnik W33_B	Wzrost (wartość w 2021 r.: 81,9%)	System STRADOM UMK, OC UMK
Priorytet III	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach edukacyjnych przeprowadzonych przez CEE „Symbioza”	Wzrost (wartość w 2020 r.: 4 870)	ZZM
Priorytet IV	Atrakcyjność zajęć miejskich programów rekreacyjno-sportowych (w osobowościach) - wskaźnik W7_S	Wzrost (wartość w 2021 r.: 215 959)	System STRADOM UMK, ZIS
Priorytet IV	Wydarzenia kulturalne adresowane do młodzieży - wskaźnik W48_K	Wartość docelowa (2023 r.): 1 350	System STRADOM UMK, KD UMK
Priorytet IV	Aktywność samorządów uczniowskich w działaniach adresowanych do społeczności szkolnej w ramach programu „Młody Kraków 2.0” - wskaźnik W33_D	Wartość docelowa (2023 r.): 100	System STRADOM UMK, SZ UMK

Priorytet	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa / pożądany trend	Źródło
Priorytet V	Populacja rodzin w Krakowie korzystających z Programu Krakowska Karta Rodzinna 3+ - wskaźnik W19_W	Wzrost (wartość w 2021 r. 89,1%)	System STRADOM UMK
Priorytet V	Populacja rodzin w Krakowie korzystających z Programu Kraków dla rodziny N - wskaźnik W38_W	Wzrost (wartość w 2021 r. - 0,5%)	System STRADOM UMK

Monitoring odbywa się po pierwszym roku realizacji Planu Działań oraz na zakończenie realizacji Planu Działań.

System monitoringu opiera się na współpracy jednostek miejskich. Na potrzeby prowadzenia monitoringu określa się:

- Koordynatora realizacji Planu Działań – Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny. Koordynator odpowiada za opracowanie sprawozdania z przeprowadzonego monitoringu.
- Partnerów Planu Działań – jednostki miejskie (tj. wydziały UMK, miejskie jednostki organizacyjne np. kultury, sportu itp.) realizujące poszczególne działania ujęte w Planie Działań, w szczególności jednostki wyszczególnione na stronie 3 tego dokumentu. Partnerzy zobowiązani są do gromadzenia danych określonych w Planie Działań, w szczególności wartości wskaźników i przekazywanie ich do Koordynatora we wskazanym przez niego terminie.

W ramach monitoringu realizowana będzie procedura systematycznych sprawozdań (po roku wdrażania Planu Działań i na zakończenie realizacji Planu Działań). Procedura ta opiera się o następujące założenia:

- Sprawozdanie z realizacji Planu Działań sporządzane jest dla danego roku w formie opisowo-wskaźnikowej. Sprawozdanie obejmuje następujące informacje:
 - wartość wskaźników kluczowych określonych dla priorytetów według stanu na koniec roku, którego sprawozdanie dotyczy,

- wartość wskaźników realizacji działań według stanu na koniec roku, którego sprawozdanie dotyczy,
 - wykaz zrealizowanych projektów/zadań dla poszczególnych działań (częstkowych projektów wchodzących w skład poszczególnych działań),
 - ewentualne rekomendacje dotyczące dalszego wdrażania Planu Działań.
- Sprawozdanie opracowywane jest w okresie marzec - kwiecień.
 - Za opracowanie sprawozdania odpowiada Koordynator realizacji Planu Działań (pozyskując dane od Partnerów).

Procedura monitoringu przeprowadzana na zakończenie realizacji Planu Działań może zostać uzupełniona o wykonanie badań ilościowych i/lub jakościowych z dziećmi mieszkającymi w Krakowie. Pozwoli to poznać perspektywę odbiorców Planu Działań oraz uzupełnić wiedzę na temat zmiany sytuacji dzieci i młodzieży w Krakowie. Zakres badań będzie obejmować kwestie stanowiące oś działań przypisanych do poszczególnych priorytetów Planu Działań (np. dostępność oferty spędzania czasu wolnego, dobrostan fizyczny i psychiczny, poczucie bezpieczeństwa, poczucie sprawczości), a także niektóre wątki poruszone w badaniu ankietowym zrealizowanym w ramach Diagnozy.

Wdrożenie „Planu Działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie na lata 2023-2024” wpłynie na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w Krakowie, przyczyniając się do rozwiązania zdiagnozowanych problemów oraz realizacji zadań służących rozwojowi dzieci i czyniących miasto bardziej dla nich przyjaznym. Wykonanie założeń Planu Działań spowoduje także zwiększenie partycypacji społecznej oraz udziału tej grupy mieszkańców w życiu Krakowa.

Załącznik do Planu Działań: Informacja dotycząca współpracy Miasta Krakowa z UNICEF na rzecz wsparcia dzieci i rodzin z Ukrainy.

Urząd Miasta Krakowa
WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ
I ZDROWIA

30-703 Kraków
ul. Dekerta 24
tel. 12 616 78 00
sz.umk@um.krakow.pl
www.krakow.pl

**Załącznik do „Planu działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie
na lata 2023-2024”**

**Informacja dotycząca współpracy Miasta Krakowa z UNICEF na rzecz wsparcia
dzieci i rodzin z Ukrainy**

W dniu 22 kwietnia 2022 r. Prezydent Miasta Krakowa podpisał porozumienie pomiędzy Funduszem Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF) a Gminą Miejską Kraków, na rzecz wsparcia przebywających w Krakowie dzieci i rodzin, obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.

Pomoc zapewniana przez Miasto świadczona jest w obszarze polityki społecznej, ochrony zdrowia, edukacji oraz pomocy społecznej, a realizuje ją Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Edukacji oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie.

W ramach partnerstwa z UNICEF, Miasto od lipca 2022 r. realizuje szereg działań wspierających dzieci i rodziny z Ukrainy, w tym m.in. utworzenie Centrum Edukacyjno-Terapeutycznego, w którym organizowane są zajęcia szkolne, edukacyjne i rehabilitacyjne dla dzieci z niepełnosprawnościami; zapewnienie bezpłatnych miejsc opieki w prywatnych instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3; wsparcie psychologiczne poprzez organizację bezpłatnych konsultacji psychologicznych oraz pomocy psychoterapeutycznej; prowadzenie SZAFY DOBRA – dystrybucja odzieży i obuwia dla rodzin uchodźczych; zapewnienie ciepłych posiłków dzieciom uchodźców w żłobkach, przedszkolach i szkołach; organizowanie kursów języka polskiego i ukraińskiego dla uczniów i pracowników szkół, czy też m.in. zapewnienie dodatkowych miejsc dla uczniów w przedszkolach.

Na zapewnienie wsparcia dla uchodźców, w roku 2022, UNICEF przeznaczył około 40 mln zł. Przedmiotowa pomoc realizowana jest także w roku 2023 – w dniu 2 stycznia 2023 r. podpisano list o rozszerzeniu współpracy.

Zadania nadzorowane przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa:

- **prowadzenie Centrum Edukacyjno-Terapeutycznego**, w którym organizowane są zajęcia szkolne, edukacyjne i rehabilitacyjne dla docelowo 40 dzieci z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności z autyzmem. W Centrum zapewniana jest diagnoza dzieci wraz z wydaniem odpowiednich opinii oraz specjalistyczna terapia i rehabilitacja;
koszt 2022: 1 248 000 zł
- **zapewnienie wsparcia mieszkaniowego** dla rodzin dzieci z niepełnosprawnościami – wynajem 12 mieszkań dla 13 rodzin (43 osób);
koszt 2022: 180 000 zł
- **zapewnienie miejsc opieki w prywatnych instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3** dzięki czemu możliwa jest aktywizacja zawodowa rodzica (z pomocy tej skorzystało łącznie 193 dzieci);
koszt 2022: 960 000 zł

**Załącznik do „Planu działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie
na lata 2023-2024”**

- **realizacja kompleksowych badań przesiewowych** w tym m.in. badanie fizykalne pediatryczne, pomiar ciśnienia tętniczego, wagi, wzrostu z oceną na siatkach centylowych, badania biochemiczne i serologiczne. W razie wykrycia nieprawidłowości w wynikach badań dzieci zostały objęte leczeniem i poszerzeniem diagnostyki w ramach NFZ w Oddziale Pediatrycznym oraz w Oddziale Chorób Infekcyjnych i Pediatrii Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego SPZOZ w Krakowie (w okresie od sierpnia do grudnia przebadano łącznie 947 dzieci);
koszt 2022: ok. 317 000 zł
- **wsparcie psychologiczne poprzez organizację bezpłatnych konsultacji psychologicznych oraz pomocy psychoterapeutycznej** (od listopada do grudnia przeprowadzono 1922 godziny konsultacji psychologicznych dla 1024 osób oraz 600 godzin psychoterapii dla 312 osób);
koszt 2022: 730 485 zł
- **prorowadzenie SZAFY DOBRA** – zapewnienie systemowego wsparcia dla rodzin i opiekunów dzieci uchodźców z Ukrainy poprzez, której działanie polega na zapewnieniu m.in. odzieży i obuwia dla rodzin uchodźczych mieszkających w Krakowie. Planowany poziom osiągnięcia rezultatu to nie mniej niż 3 500 uchodźców, którym zostanie udzielona pomoc.
koszt 2022: ok. 64 000 zł
- **organizowanie dodatkowych zajęć integracyjnych w Klubach Rodziców z dziećmi do lat 3 ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i rodzin ukraińskich** – w ramach realizacji zadania zapewniono dodatkowe godziny funkcjonowania 3 Klubów Rodziców prowadzonych przez organizacje pozarządowe, w wymiarze 3 dodatkowych godzin dziennie (od poniedziałku do piątku) - zrealizowano łącznie 1180 godzin dodatkowych zajęć integracyjnych, z dodatkowych zajęć integracyjnych skorzystało łącznie 3074 osób, oraz zapewniono dodatkowe godziny funkcjonowania 18 Klubów Rodziców prowadzonych przez miejskie instytucje kultury, w wymiarze 2 dodatkowych godzin miesięcznie w danym Klubie Rodziców - zrealizowano 144 godziny dodatkowych zajęć integracyjnych, z których skorzystało łącznie 1006 osób.
koszt 2022: 187 200 zł

Ponadto, organizowano także zajęcia dla dzieci i młodzieży w formule warsztatów i zajęć artystycznych o charakterze integracyjnym (Akademia Międzykulturowa) oraz zajęcia sportowe i kulturalne dla dzieci i młodzieży.

Zadania nadzorowane przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa:

- **zapewnienie wsparcia psychospołecznego** poprzez zorganizowanie Słonecznych Centrów Wsparcia SUN - we wrześniu przy ośmiu poradniach psychologiczno-pedagogicznych wystartowały Krakowskie Centra Wsparcia UNICEF. Dzieci z Ukrainy oraz ich rodzice mogą w nich otrzymać wsparcie specjalistów posługujących się językami ukraińskim i rosyjskim;

**Załącznik do „Planu działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie
na lata 2023-2024”**

- **organizowanie kursów języka polskiego i ukraińskiego** dla uczniów i pracowników szkół, w tym dla nauczycieli i asystentów wielokulturowych z Ukrainy;
- **zapewnienie dodatkowych miejsc w przedszkolach** - finansowane są dodatkowe miejsca opieki dla dzieci w wieku przedszkolnym, a także kursy języka polskiego dla uczniów oraz nauczycieli i asystentów wielokulturowych z Ukrainy;
- **zakup sprzętu informatycznego**, przyborów plastycznych i artykułów higienicznych dla szkół – w tym m.in. dystrybucja 7 000 tabletów, 360 laptopów dla uczniów. Zakupiono tablety oraz wyprawki szkolne dla uczniów z Ukrainy, sprzęt sportowy i rekreacyjny, a także organizowane są jednodniowych aktywności sportowe i rekreacyjne w ramach akcji „Kraków wspólnie”;
- **wsparcie w integracji i asymilacji** poprzez organizowanie imprez kulturalnych i sportowych, warsztatów edukacyjnych, hobbistycznych, wycieczek;
- **zatrudnianie dodatkowych asystentów** dla uczniów ukraińskich i uczniów z niepełnosprawnościami;
- **warsztaty edukacyjne, kurs języka polskiego, warsztaty hobbistyczne, wycieczki, imprezy plenerowe**. Działania są ukierunkowane na integrację i asymilację.

Zadania nadzorowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie:

- **rozszerzenie działalności funkcjonujących na terenie Miasta Krakowa Placówek Wsparcia Dziennego (PWD)**, gdzie dzieci i młodzież w wieku od 7 do 18 roku życia mogą spędzić czas wolny;
koszt 2022: 3 000 000 zł
koszt I kwartał 2023: 795 150 zł
wskaźnik: 772 dzieci
- **realizacja działań w środowisku na rzecz dzieci i rodzin z Ukrainy, mających na celu integrację uchodźców**;
koszt 2022: 715 998,22 zł
koszt I kwartał 2023: 500 000 zł
wskaźnik: 391 osób
- **zapewnianie wsparcia i ochrony dzieciom uchodźców i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym** – nadzór nad realizacją zadań przez opiekunów tymczasowych, praca socjalna, zatrudnienie tłumaczy, obsługa stypendiów szkolne dla dzieci uchodźców;
koszt 2022: 197 771,74 zł
koszt I kwartał 2023: 130 000 zł

**Załącznik do „Planu działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie
na lata 2023-2024”**

wskaźniki:

- 1030 dzieci pozostających pod opieką tymczasowych opiekunów, nad którymi sprawowano nadzór
- 14 osób objęto pracą socjalną
- 63 dzieci złożyło wnioski o stypendia szkolne w specjalnie utworzonym punkcie
- uruchomiono 2 mieszkania chronione dla usamodzielniających się uchodźców mieszkających w zbiorowych centrach zakwaterowania, dla 14 osób

- **zapewnianie ciepłych posiłków dzieciom uchodźców w żłobkach, przedszkolach i szkołach;**
koszt 2022: 3 037 600 zł
koszt I kwartał 2023: 1 200 000 zł
wskaźnik: 5 062 dzieci
- **utworzenie funduszu celowego na wsparcie finansowe dzieci pozostających pod opieką tymczasowych opiekunów;**
koszt 2022: 714 869 zł
koszt I kwartał 2023: 375 000 zł
wskaźnik: 268 dzieci
- **udzielanie profesjonalnego wsparcia opiekunom tymczasowym dla dzieci i dzieci pozostających pod ich opieką (pomoc prawna, organizacyjna i psychologiczna);**
koszt 2022: 110 849,32 zł
koszt I kwartał 2023: 48 325 zł
wskaźnik: 90 osób
- **wzmocnienie zdolności zatrudnionych pracowników socjalnych (szkolenia, superwizja itp. dla asystentów rodzinnych, specjalistów psychospołecznych i innych specjalistów środowiskowych);**
koszt 2022: 28 492 zł
koszt I kwartał 2023: działanie nie jest realizowane w I kwartale 2023
wskaźnik: 78 osób
- **wspieranie profilaktyki i kontroli zakażeń poprzez działania sanitarne (np. środki czystości i dezynfekcji, czyszczenie i dezynfekcja toalet) w ośrodkach zakwaterowania całodobowego dla uchodźców;**
koszt 2022: 101 659,79 zł
koszt I kwartał 2023: działanie nie jest realizowane w I kwartale 2023
wskaźnik: 1 963 osoby
- **wspieranie kampanii dotyczącej opieki zastępczej na poziomie społeczności lokalnej w celu promowania opieki rodzinnej (materiały informacyjne, organizacja lokalnych wydarzeń itp.);**
koszt 2022: 314 474,10 zł
koszt I kwartał 2023: działanie nie jest realizowane w I kwartale 2023

**Załącznik do „Planu działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie
na lata 2023-2024”**

wskaźnik: w ramach działania nie monitorowano wskaźnika, zrealizowano przewidziany zakres kampanii.

Działania prowadzone w latach 2023 i 2024 we współpracy i przy wsparciu finansowym UNICEF zostaną przedstawione w sprawozdaniu z realizacji „Planu Działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie na lata 2023-2024” (w ramach prowadzonego monitoringu).